

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ — ΤΕΧΝΗ — ΚΡΙΤΙΚΗ

Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1966

«Μή σκοτώνετε τα παιδιά μας» (Άρη Σοφιανίδη)

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Κ. Η. ΛΑΖΑΡΙΔΗ
- Η. Ν. ΤΖΕΛΕΗΗ
- Χ. ΖΙΤΣΑΙΑΣ
- Σ. ΜΟΥΣΕΑΙΜΗ
- Δ. ΜΛΑΜΑ
- Α. ΗΑΡΑΦΕΝΤΙΔΟΥ
- Δ. ΔΡΑΓΑΝΗ
- Ν. ΚΟΝΤΟΥ
- Γ. ΗΑΝΑΓΟΥΛΟΗΟΥΛΟΥ
- Ν. ΑΡΓΥΡΟΗΟΥΛΟΥ
- Γ. ΚΑΡΑΒΙΔΑ
- Κ. ΚΟΚΟΡΟΒΙΤΣ
- Δ. ΑΣΗΜΑΚΟΗΟΥΛΟΥ
- Κ. ΧΑΡΟΗΟΥΛΟΥ
- Ν. ΜΑΓΙΑΚΟΥ

ΧΡΟΝΟΣ 8'

ΤΕΥΧΟΣ 8ο

Μάρτη—'Απρίλης

ΔΙΜΗΝΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΣΚΕΨΗΣ
ΟΡΓΑΝΟ ΙΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

Έκδότης—Διεύθυντής : ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ

Διεύθυνση : 'Ανεξαρτησίας 300—Ιωάννινα

Χρονιάτικη συνδρομή Δραχ. 50

Νομικών Προσώπων

και Σωματείων 150

Έξωτερικού Δολλαρία 8

'Άλη, άλληλογραφία, έμβιομάτα στὸν ίδιο

Συνεργασίες ποὺ δὲ δημοσιεύονται δὲν ξιστρέφονται

Τυπογραφείο ΕΥΡ. Κ. ΘΕΜΕΛΗ 2^η Οκτωβρίου 72—Ιωάννινα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

★ ΑΡΘΡΟ :

'Ανάσταση	(Λ. Μάλαμα)	Σελίδα	143
-----------	-------------	--------	-----

★ ΠΟΙΗΣΗ :

1) 'Απόστασμα ἀπ' τὰ Τριστίγμα.	(Π. Τζελέκη)	»	144
2) Καλογερικό	(Ν. Μαγιάκου)	»	144
3) Μέσα στὴ Νίχτα	(Χ. Ζιτοσιάς)	»	145
4) Στὸ Σκαλοπάτι	(Γ. Παναγούλοπονδον)	»	146
5) Τὸ τέλος μιᾶς Μάνας	(Γ. Καραβίδο)	»	146
6) Αύγης ξημέρωμα	(Ν. Κοντού)	»	147
7) 'Η Μάνα τοῦ Κοκίνη	(Σ. Μονοελίμη)	»	147
8) Εφιάλτης γάμου	(Ν. Αργυρόπονδον)	»	147
9) 'Αγάπη καὶ θνοία	(Α. Παραφεντίδον)	»	148
10) Ζωὴ	(Κ. Κοκόφοριτς)	»	148

★ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ :

Τὰ Σαλιγκάρια	(Διήγημα τοῦ Α. Δραγάνη)	»	149
---------------	--------------------------	---	-----

★ ΜΕΛΕΤΗ :

Μπωντλαιφικά Io	(Κ. Λαζαρίδη)	»	151
-----------------	---------------	---	-----

★ ΚΡΙΤΙΚΕΣ :

ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (Λ. Μάλαμα)	»	154
---	---	-----

Κρίνονται : 1) Στέφανος Τηλικίδης, 2) Γιώργος Κατοιμρας

3) Πάνος Καλλιδώνης, 4) Κέραρος Χρυσανθής

5) Δημήτρης Σέττας,

καὶ 6) Σταύρος Μηνοπούλος (Δ. 'Ασημακοπούλου)

★ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΘΩ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

'Αριθμητικά στοιχεῖα ἀπὸ έκπισημες στατιστικές κάνων σὲ διατορφα θέματα	»	157
--	---	-----

★ ΑΝΕΚΔΟΤΟΛΟΓΙΑ :

'Απ' τὴ μεγαλοσύνη τοῦ 'Αρβαάμ Δίνκον ('Εξι- μέλεια Κατίνας Χαροπούλου)	»	157
--	---	-----

★ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΠΕΝΙΕΣ :

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ	»	158
------------	---	-----

1) 'Ο «Ιλάτιφος Λαρους'

2) Τὰ τοριστικά μας Γιάννινα

3) Τέσσερα αδερφά περιοδικά

4) Κινητὴ βιβλιοθήκη καὶ βιβλιοθήκες στὶς ἐπαρχίες

5) Τὰ οικιτσωματικά καὶ τ' ἀδικά

6) 'Η πείνα τῶν Ινδῶν

★ Μηνύματα γιὰ τὸ «Ελ. Πνεῦμα»

'Ειας χαιρετισμὸς	(Κ. Χατζῆ)	»	160
-------------------	------------	---	-----

'Αλ. Δρακοπούλον, Σ. Τηλικίδη, Ή. Μετοιμενίδη

Γ. Παναγούλαπονδον, Δ. 'Ασημακοπούλον

★ ΜΕ ΤΟ ΣΦΥΡΙ ΣΤΑ ΚΑΜΩΜΑΓΑ :

ΣΧΟΛΑ	»	161
-------	---	-----

1) Φαντάρες ὑποκρισίας

2) Μόδας βωμολογία κι ἔλεος

3) Καμύλα καὶ Καβούρι

4) 'Ιμάμ - μπαΐντι

5) 'Ενας ουγγραφέας μπροστά στὸ λαό

6) Λογοτεχνία καὶ πείνα

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

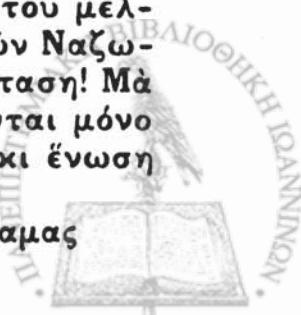
ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ — ΤΕΧΝΗ — ΚΡΙΤΙΚΗ

Διεύθυνση: Λ. ΜΑΛΑΜΑΣ • ΤΕΥΧΟΣ 8 • ΜΑΡΤΙΟΣ—ΑΠΡΙΛΙΟΣ • ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1966

ΑΝΑΣΤΑΣΗ

"Αχαρος ἔρχεται" δ ρόλος μιᾶς λογοτεχνίας, ποὺ τὸ γενησιμὶού ύφαδι της συνθλίβεται στὰ μαγγάνια τῆς τραχιᾶς ζωῆς καὶ τ' ἀνελέητου χρόνου. Θέλει ν' ἀναπλαστεῖ, νὰ κυοφορήσει καὶ ν' ἀναστηθεῖ, ἀπὸ ἄλλες, πεθαμένες μορφές, μὲ τὴ φυσικὴ μαγιά, στ' ἀέναο ζυμωτήρι τοῦ ξανανιωμοῦ. Μιᾶς λογοτεχνίας ποὺ ἡ ζεστασιὰ κι ἡ δροσερὴ πνοή της χάνονται ἀγκομαχόντας στ' ἀλώνια τῆς καθημερινῆς βιοπάλης. Κι ὁ λογοτέχνης ἀργεῖ. 'Αργεῖ ἀπ' τὸν ἀκατασίγαστο ἀγώνα γιὰ τὴ θροφὴ τῆς πείνας. Νιώθει πῶς πρέπει νὰ δώσει τὴν πεμπτουσία τοῦ αἰσθητικοῦ μας βίου. Νὰ τέρψει, νὰ διδάξει. Καὶ δὲν τὸν ἀφήνει τὸ πιότερο ἡ γιατρεὶα στὴν καχεξία. 'Η παρηγοριὰ στὸν πόνο τῆς δρφάνειας. 'Η φώτιση στὸ προαιώνιο σκοτάδι. 'Αργεῖ τὸ πῶς νὰ δώσει σ' δλους Πασκαλιά, μεταλαβιάν ἀγάπης. Θωριὰ στὸ λιοπανόραμα μιᾶς σωστῆς καὶ πολιτισμένης ἀνθρώπινης καινωνίας. Τὶ ἄχαρη δράση, ὅταν δὲ μπορεῖ γοργὰ καὶ μ' ἀνεση, νὰ χαρίσει ἔναν ὑμνο στὴν ἀνοιξη. "Ἐνα τραγούδι στὸ πάσχα τοῦ λαοῦ. Νὰ πάρει τ' ἀγιάσμα τῆς χαρᾶς ἀπὸ τὰ ἔθιμά του. Νὰ σημάνει τὴν καμπάνα τῆς 'Ανάστασης τῶν ψυχῶν. Λίγη γλυκειὰν ἀγκούσα, ἀπὸ τὸ γενοβόλο γκάστρι τῆς γῆς. Τὴ χειμωνιὰ νὰ διώξει ποὺ ὑποθάλπει κάθε σήψη. Νὰ φέρει τὴν ἀνοιξη π' ἀναφτερώνει κάθε δρμή, παστρεύει κάθε μουχλα, κι ἀνασταίνει καινούργια τὴ ζωή. Ποθεῖ νὰ πλέξει ἀμέτρητα στεφάνια 'π'δλα τὰ φυτοβασίλεια τῆς μητρογόνας φύσης. Νὰ στολίσει τοὺς τάφους ἔκείνων ποὺ πέθαναν νέοι! "Απειρα γενησούρια στὴν ἵδη μιᾶς ἀπλῆς εύτυχίας. 'Αθῶι καρποὶ δμορφιᾶς κι ἀρμονίας. Προβάλουν μὲ μοσκοβόλια μαγεία καὶ λάμψη· μεταμορφώνονται ἡ μαραίνοντ' ἀπὸ τὴν κάψα τοῦ λίβα. "Απειρα συντρίμια καὶ τσόφλια πάνου στὸν ἀπόγενο φλοιὸ τῆς πλάσης. Αὔτῃ ἡ ἔκρηξη τῆς φυσικῆς κοσμογονίας. Αὔτῃ ἡ ἀναβλάστηση τοῦ παντός. Αὔτα τὰ χυμώδη μυριόπλουμα ξεφυτρώματα τῶν πολυποίκιλων μορφῶν. Αὔτῃ ἡ ἀπλότητα τῆς ἀδρατῆς δύναμης ποὺ ἀνατομεῖ τὴν ἀνθηση γιὰ τὴν τελειότητα καὶ τὴ διαιώνιση. Αὔτος δ μαρασμὸς ποὺ ἀντρώνεται στὸ φύσημα τοῦ φουσκοδέντρη ἀγέρα. Αὔτα τ' ἀναγαλιάσματα στὰ μυροβόλα ρίγη τῶν ροδαυγῶν. Τὰ ἐκστατικὰ γλυκὰ ἀνατριχιάσματα. "Ολα τὰ νεφελώματα ποὺ παραμερίζονται στὴν ἔπαλξη τῆς ἀκάθεχτης πορείας τοῦ καινούργιου. 'Η λαχτάρα τῆς παρθενιᾶς καὶ τῆς ἀγνότητας. Τὸ πάναγνο λαμπορατόριο τῆς ἐλπίδας, τοῦ μελλοντικοῦ ἐπίγειου παράδεισου. 'Ο Τίμιος κι ἀγιος πεθαμὸς τῶν Ναζωραίων, κι δ θρίαμβος τῆς ἀθανασίας. "Ολα τοῦτα είναι ἡ 'Ανάσταση! Μὰ δοσο κι ἂν ἔρχεται φευγαλέα, τ' ἀδέρφια οἱ ἀνθρωποι λυτρώνονται μόνο σὰν τὴν κρατοῦν καὶ τὴ θρονιάζουνε μὲ τὴν πασκαλινὴ ἀγάπη κι ἔνωση αιώνια στὴν ψυχή τους.

Λάμπρος Μάλαμας

ΠΟΙΗΣΗ

Γιὰ τὸν 25ο Μάρτη

(Τὸ «Ἐλεύθερο Πνεῦμα» γιὰ τὴ συμμετοχὴ του στὴν 145η ἑκέτειο τῆς ἑθνικῆς ἀκελευθερωτικῆς μας γιορτῆς ἀπὸ τὸν Τούρκικο ζυγό, δημοσιεύει ἀκόσκασμα ἀπὸ ἀνέκδοτο ἐπικό κοιήμα κἀχει τὸν τίτλο «ΤΡΙΣΑΓΙΑ» τὸν συγγραφέα Πάνου Ν. Τζελέπη, ἀρχιτέκτωνα, τηρῶντας τὴν ὁρθογραφία του).

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΑ «ΤΡΙΣΑΓΙΑ»

ΤΕΚΝΑ τοι Λαού μας ταπεινὰ με ἀγνωστὸ τ' ὄνομά σας
παντοῦ που πολεμήσατε σύψυχα τῇ σκλαβιὰ
καὶ στερηθήκατε ὅλα ως τῇ στερνήν ανασεμιά σας
πιότερο Εσεῖς μας δώσατε απ' ὅλους λεφτεριά.

ΒΡΕΦΗ ΠΑΙΔΑΚΙΑ Στη σκλαβιὰ βραχόχορτα πον αθοίσαν
τὸ τριφερὸ κορμάκι τους μισθυρό, λυγνό
αἱρά πουλάκια στη ζωὴ που πρωτοκελαιδοίσαν
ἀρνάκια αθώα στης λεφτεριάς σφαχτήκαν τὸ βωμό.

ΕΦΗΒΟΙ μάτια, τοιν, φυγὴ που ανοίγατε σε τούτη
τη γης με σκλάβα τη ζωὴ στις πρώτες σας οօμές
μεθήσατε απ' τον Αγώνα αχό καὶ αντὶς ἄλλες χαρές
στη λεφτεριά πάτε γαμπροὶ με βόλια καὶ μπαφούτι.

Καλοχερικὸ

(Πέρα ἕδο τὰ μιάσματα τῆς νέκρας μακριά).

Μπωντλαΐρ

Παληὸ μου σιταξάρι ποὺ μοῖθρεφες τὸ βήχα
Κι ἔτσι ποὺ τρίζαν οἱ σελίδες σωροὶ τὰ κόκκαλα ἀγίων
Στὴ γέψη ζοῦσα τὴν κλίμακά σου, σὰ μαστίχα.
(Οἶω μὲ τὸ φραγγέλι φυλλομετροῦσαν τὴ βίβλο τῶν παρλῶν)

Καθόμονταν στὸν περίβολο, τὸν ἥλιο ἀτένιζα τῆς δύσης,
Λάτοης καὶ ἔγὼ μιὰ ρόγα μὲς στὰ μασούρια τοῦ φωτός.
Μιὰ λύσσα μοναχὰ κάτ' ἀπ' τὸ ράσο ἔκρυβα...
(Ομοια μ' αὐτὴ π' ἀμποτες—σχωρᾶτε με—δὲν ἔκρυψ' δ Θεός).

Νίκος Μαγιάκος

Μέσα σιù Νύχτα

(Στήν ἐπέτειο τῆς γιορτῆς τῆς Μητέρας «τὸ Ἐλ. Πνεῦμα» συμμετέχει μὲ τὸ παρακάτω ποίημα τῆς φίλης καὶ συνεργάτιδας Χρυσάνθης Ζιτσαίας)

Στὰ σταυροδρόμια τῆς ζωῆς καὶ στῶν καιρῶν τῇ νύχτᾳ
 'Έκεῖ ποὺ οὐρλιάζουν τὰ στοιχειὰ καὶ τὰ θεριὰ παλεύοντα
 'Ανακατώνονται οἱ φωνὲς μπερδεύονται τὰ λόγια
 'Έκεῖ ποὺ δὲ μαῦρος πόλεμος τὴ γῆ ξεθεμελιώνει
 Κρατάει τοῦ χάρου τὸ πικρὸ δρεπάνι καὶ θερλίζει
 Βγῆκε στὴ νύχτᾳ τοῦ χαμοῦ μονάχη νὰ παλέψει.
 Λιστίκομη, ξυπόλυτη, πνιγμένη μὲς στὸ δάκρυ.
 Ν' ἀντικρυστεῖ μὲ τὴ φωτιά, νὰ μετρηθεῖ στὴ φλόγα.
 Νὰ ρίξει τὴ ζεστὴ καρδιὰ στὴν ἄβυσσο τοῦ μίσους.
 Νὰ γεφυρώσει τὴ ζωὴ γιὰ νὰ περάσῃ ἡ ἀγάπη.
 Λιαβαίνει ρέμματα, βουνὰ κι ἀγκαθερὰ λαγγάδια.
 Φουρτουνιασμένα πέλαγα, βαθειὰ θολὰ ποτάμια.
 Περνάει κι ἀπάνω σ' ἔρημα παλληκαριῶν μνημούρια.
 Χιωρίς σταυροὺς κι ὄνδρα, παραπατάει, σκοντάφτει
 Σ' ἀγκαλιασμένα κόκκαλα καὶ σὲ γυμνὰ κρανία
 Ήπον σώριασεν δὲ πόλεμος ἔχθρωνε καὶ δικῶν της.
 Σκύβει φιλάει τὰ χώματα, στοὺς ἵσκιους κονθεντιάζει.
 Μὲ γλυκοτραγουδίσματα, μὲ πικρομοιρολόγια.
 —Παιδιὰ ποὺ σᾶς νανούρισα στὴν (ἀργυρῷ τὴν κούνια)
 Μὲ τὰ γλυκὰ ταξίματα, μὲ τὶς χρυσὲς ἐλπίδες.
 Ηαιδιὰ ποὺ σᾶς μεγάλωσα μὲς στὸ ζεστὸ μον κόρφο.
 Ηαιδιὰ ποὺ σᾶς καμάρωσα περήφανη στὶς ροῦγες.
 Ήποναι τὰ νιάτα τὰ χρυσά, ποὺ ναι τ' ἀετοῦ οἱ φτεροῦγες;
 Στέκεται ὁρθὴ μ' ὄλανοιχτα στὸν ἄνεμο τὰ χέρια.
 Βάζει μπροστὰ στὸν πόλεμο τὸ πονεμένο στῆθος.
 Καὶ πότε μ' ἀναθέματα, πότε μὲ παρακάλια
 Μὲς στὸ σκοτάδι τῶν καιρῶν πισκίζει ἀπελπισμένα
 Νὰ τὰ φιλιώσει τὰ στοιχειά, τὰ μίση νὰ μερέψει.
 —Ηοιὰ νδεισαι ἐσὺ ποὺ τάβαλες μὲ τὰ θεριὰ τοῦ κόσμου;
 'Εδῶ βουνὰ γκρεμίζονται κι ἐδῶ τὰ οὐράνια τρέμοντα:
 Ήοιὰ νδεισαι ἐσὺ βαριόμοιρη καὶ βαριοπληγωμένη;
 Κι αὐτὴ τοὺς ἀποκρίνεται.

—Η ΜΑΝΑ ΕΙΜΑΙ Η ΜΑΝΑ—

Χρυσάνθη Ζιτσαία

Στὸ σκαλοπάτι

Ἐτοιμαζόμαστε γιὰ κάτι τόσο μεγάλο
γιὰ κάτι τόσο παράξενο κι ἀπίθανο.

Ἐκεὶ μπροστά μας ἔνα παιδί πεινάει·
καθισμένο στὸ παγωμένο σκαλοπάτι.

Κάτι ποὺ θὰ δρμήσει μέσα στὸ διάστημα
φτάνοντας σ' ἄλλοις κόσμους, σ' ἄλλους πλανῆτες
μαζὶ μὲ τὰ πιὸ τρελλά μας ἀπὸ τὰ δνειφα.

Ἐκεὶ μπροστά μας ἔνα παιδί πεινάει.
Μέσα στὴν ράρχη τῆς πείνας ὄνειρεύεται
ἔνα κομμάτι φωμί ποιῶν κοντά του
καὶ ἀγαπίζεται καὶ σέρνεται γιὰ τὰ τὸ φτάσει.

Μ' ἀπὸ τὴν γῆ ἐν' ἀστρῷ σκίζει τὸ σκοτάδι
κι' δλο ἀπεβαίνει καὶ πιὸ γηλὸ περίφραστο
κι' δλο καὶ στέλει πιὸ περίφραστο τὸ μήνυμα.
«Ἐλμαι γιὰ τὸ μεγάλο θαῖμα τὸ πρῶτο σκαλοπάτι»

Κι' ἔκει στὸ παγωμένο σκαλοπάτι,
ἔνα μικρὸ παιδί πεινάει καὶ τὸ βλέπουμε
καθώς περνάμε, σὰν κάτι φυσικὸ
τόσο ἀνθρώπινο,
δπας ή ζωή, δπας δ θάνατος, δπας η ἀγάπη.

Γ. Παναγουλόπουλος

Τὸ τέλος μιᾶς μάνας

Τὰ χέρια τοῦ πατέρα, πέθαναν στὴ φάμπρικα
καὶ ή ζωὴ τῶν ἀλλων μεσ' ἀπ' τὰ νεκρά του δάχτυλα
κύλησε στοὺς ἀπονους δρόμους τῆς πολιτείας
Παιδούλα ή μάνα στὸ σχολειό, στίνονταν τὴν Ἑλλάδα
τώρα ζητάει τὰ θρέψει τὸ πεινασμένο αῖριο
ποὺ μαστιγώνει μὲ τὴ γύμνια του τὴν δοφαλτο.
Δυὸ σύντεφα στὸν οὐρανὸ σὰ σφαλισμένα βλέφαρα
θάταν γι' αὐτή, γιὰ τὸ παιδί ποὺ ἀλητεύει
καὶ γιὰ τὸ δρρωστο κορμὶ π' ὁρφάνεψε ἀπὸ χέρια
τὸ τέλος τοῦ κόσμου.

“Ομας τὸ τέλος τοῦ κόσμου
ἡρθε σκαλισμένο στοὺς τροχοὺς ἐνὸς αὐτοκινήτου
κι ἐνῶ κομμάτιαζε στὴ μέση τὴν κραυγὴ μας
ἐκείνη πάντα μὲ τὰ δαχτυλά τῆς τεντωμένα
ζητιάνευε ἀκόμα ἔνα δνειφο, ἀκόμα, μιὰ ἐκδίκηση...”

Γιάννης Καραβίδας

Αὐγῆς ξιρέρωμα

Αγκαλιάζω τὴ γῆ
ἀνάμεσα στὸ ἄγχος, στὴν ἀγωνία
χωρὶς λυτρωμό.
Κλειστὸς δὲ δρόμος, θλιμένος μέσα
στοὺς ματωμένους λύκους τῆς ἐξέλιξης
λογχεύει δὲνας τὸν ἄλλον.
Φωτιὰ λυωμένου σίδηρου στὰ σπλάχνα
ἡ καρδιά τῆς δονίζεται ἀπὸ τὸ μανιτάρι
στιβάζοντας μνήμες.
Μαζεύω δάκρυα στὶς ύδρεις
ἀπὸ τὸ χαμένο χρόνο,
μὲ τὴν προσμονὴν μιᾶς νέας αὐγῆς
τὸ ξημέρωμα.

Navà II. Κοντοῦ

Ἡ μάνα τοῦ Κοκίνη

Νὰ διακονεύει εἰδα γριὰ τὴ μάνα τοῦ Κοκίνη
Σ' ἑνοῦ προδότη τὴν αὐλὴν ζητώντας λεημοσύνη.
Στῆς βάβως τὸν ἀπλόχερο ἔριξε μιὰ πεντάρα
Ἐκεῖνος μουρμουρίζοντας: «πάρτη μωρ' διακονάρα»

Ἐλχα παιδιά, τὰ σκότωσαν, δὲν εἰν' αὐτὴν ἡ πρώτη.
Ποιοί, καὶ γιατὶ τὰ σκότωσαν, ωτάτε τὸν προδότη.
Καὶ τὰ κλαριὰ τὸ ξέρουνε νὰ σᾶς τὸ ποῦν κι' ἐκείνα.
Καὶ τώρα ἡ παντέρημη πεθαίνει ἀπὸ τὴν πελνα.

Σπυρ. Μουσελίμης

Ἐφιάλτης γάμου

Ἐσὺ ἥσονν αιθέρια ντυμένη στὰ κάτασπρα.
Στεφάνι ἀνθολεμονιᾶς ἡταν μπερδεμένο στὰ χρυσάφια σου.
Ἐγώ, μὲ τὴ δανικὴ φορεσιὰ τοῦ γάμου, ἔνιαθα εὐτυχισμένος.
Καμάρωνα δίπλα σου σὰν πρίγκηπας τῶν παραμυθιῶν.
Ο παπᾶς μᾶς εὐλόγησε καὶ μᾶς εὐχήθηκε ἐγκάρδια:
«Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν
καὶ εἴδωσι τέκνα ἐκ τῶν τέκνων αὐτῶν».
Ὑστερού μείναμε μόνοι, μὴ ξέροντας ποῦ νὰ πρωτοπάμε.
Ιιάλεξα μιὰ κάτασπρη βαρκοῦλα καὶ σαλπάραμε γιὰ τὸ ἀγνωστο.
Τ' δλόγιομο φεγγάρι γυλήνεψε τὰ κύματα στὸ πέρασμά μας.
Η βαρκοῦλα μας ἔεχάστηκε ἀκυβέρνητη στὸ πέλαγος
γιὰ νὰ χαρεῖ τὸ φορτίο τῆς καὶ τὴ λευτεριά τῆς.
Μέσα στὴν ἀπόλυτη ἡσυχία τῆς νύχτας, ἀκούγονταν μόνο
τὰ καρδιοχτύπια μας κι οἱ λαφιασμένες μας ἀνάσες.
Τὴν ἡμέρα τρώγαμ' ἐλπίδες
καὶ τὴ νύχτα φιλιά.

Νίκος Ἀργυρόπουλος

Άγάπη και θυεία

(Άφιέρωμα στήν ήρωική γυναίκα της Πατρίδας μας)

Γυναίκα, σύ,
πώς μπόρεσες στή μητρική σου
τήν καρδιά,
τοῦ βλασταριοῦ σου τήν ἀγάπη
νὰ λοιφάξεις
και γιὰ τοῦ πλησίον τήν ἀγάπη
ῶς τῆς θυσίας νὰ ὑρωθεῖς τήν κορυφὴ τήν πιὸ φηλή.
Τώρα ποὺ τῆς μυήμης τὸ κουβάρι ξετελίγω
δλόφωτη μέσ' στήν ἀχλὸν τοῦ θαυμασμοῦ μου σ' ἀντικρύζω.
'Απὸ τὴ στάχτη τῆς ἐκμηδενισμένης ὑπαρξῆς σου
κελαϊδίσματα και τρέλλιες χρέους ἀναβλύζουν,
φωνὲς τυκτῆρες τοῦ καταλύτη χρόνου
παραβιάζοντας τὴ σιωπή.
Γυναίκα σύ,
νὰ ὑρωθεῖς πάν' απὸ τὸ φρόγυμα
τ' ἀνθρωποφάγον ἔγωισμοῦ
γιὰ νὰ κινήσεις τὰ πλῆγτρα τῆς ἐλπίδας στὶς καρδιές.

'Αλεξάνδρα Παραφεντίδου

Ζωὴ

Γεννήθηκα
πρὶν ἀπὸ τὸν Ἡλιο,
ἀπὸ τὴν πέτρα
κι' ἀπὸ τὸν νεφέλη.
Δὲν ἔχω ἡλικία.
Ἐλμαὶ η Αἰωνιότητα.
Ἐλμαὶ η Στιγμή.
Δὲ μὲ γνωρίζοντας
οἱ ἀνθρώποι,
γιατὶ κανένας δὲ μὲ δήλωσε
στὰ ληξαρχεῖα τους!

· Υπάρχω,
χωρὶς νὰ ἔχω γεννηθεῖ.
Δὲ μὲ γνωρίζοντας
οἱ ἀνθρώποι.
· Ομως, διαυσθάνονται
τὴν ὑπαρξή μουν.
Δὲν παραμονεύει
δὲ θάνατος.
Θητὸς δὲν είμαι
κι' οὐδὲ χάνομαι.

Ἐίμαι δὲν θάνατος
ποὺ ξετυλίγει κλωστές ἀπ' τὴ βροχὴ
κλωστές κιματιστές και μολυβένιες
και τὰ ξερά τὰ φῦλλα τοῦ χινοπάρου
στὰ έρημικὰ τὰ κοιμητήρια,
καθάς χαμοσέρνονται
γιὰ τὸ προσειχθοῖν,
ἀρχλοιντας ένα πένθιμο ἐμβατήριο,
κηδεύοντας δυναρά χαμένα,
ποὺ δὲ θάνατος
και οἱ Μούρες ἀκλουθάν.

Θητὸς δὲν είμαι
κι' οὐδὲ χάνομαι.
· Ο θάνατος
δὲ μὲ παραμονεύει.
Δὲν ἔχω ἡλικία.
Ἐλμαὶ η Αἰωνιότητα,
είμαι η Ζωή.

Κωστής Κονόροβιτς

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΛΗΠΤΙΜΑ

Τὰ Σαλιγκάρια

ΑΛΕΚΟΥ ΛΡΑΓΑΝΗ

Τὸ πρωινὸν εἶταν γκρίζο. Μιὰ στενόμακρη γάζα ἀπὸ καταχνὶα ἄπλωνε στὸ σύνορο τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ κάμπου, σὰν κάποιο τραῖνο νὰ πέρασε ἀπὸ κεῖ κι ἔμεινε δὲ καπνός του ἀξεδιάλυτος σ' δλῆ τὴν ἔχταση ἀνάμεσα στὴν πόλη καὶ τὸ ἀεροδρόμιο. Στὸ χαμηλὸ φόντο τ' οὐρανοῦ, ἐκεὶ πάνω, κάτι στίγματα αἰωρήθηκαν· δὲ βρόντος ἀπὸ τρία Γιοδνγκερς συγκλόνησε τὸ ἀποναρκωμένο ξώμερο κοντά στὸ ψήλωμα ποὺ ἀνέβαινα. Πέρασαν μὲ δρμή καὶ χάθηκαν κατά τὴν πόλη.

Πίσω ἀπὸ τὸ ψήλωμα ἔνα τσοῦρμο πεινασμένοι ἔψαχναν ἀργὸ - ἀργὸ καὶ σκυφτά, σὰν ἄνθρωποι ποὺ ἀναζητοῦν κάτι χαμένο.

Πλησίασα ἔναν καὶ ρώτησα. Τὶ ψάχνουν, τάχα, γιὰ νὰ βροῦν (κι ἀν εἴταν γιὰ τίποτα φαγώσιμο νὰ ψάξω κι ἐγώ).

Ἐδειξε ἔνα μικρὸ τενεκεδένιο κουτί κρεμασμένο ἀπὸ τὸ χέρι του. Πήγα κοντὰ κι ἔσκυψα νὰ ἴδω. Μέσα ὑπῆρχαν κάμποσυ σαλιγκάρια.

—Ωραία ἔμπνευσῃ, εἴπα νὰ πορέψεις τὴν φαμίλια σου μὲ φαιδὸν σαλιγκάρια.

—Δὲν είναι γιὰ τὴν φαμίλια μου, ἀναστέναξε δὲ ἄνθρωπος. Δὲν ἔχω φαμίλια. Τὰ μαζεύω γιὰ τὸ Μιχάλη.

—Ποιόδν;

Μὲ κοίταξε διστάζοντας μὲ βλέμα ὑγρό. Εἴταν ὡς τριανταπέντε χρονῶ, ντυμένος ἀπλά, χωρὶς παλτό, καὶ τὸ πρωινὸ κρύο τὸν ὑποχρέωνε νὰ κρατᾶ τοὺς ὅμους ἀνασηκωμένους. Τὰ μαλλιά του, πιρὸ δὲ τὸ καλοξουρισμένο του πρόσωπο, ἔδειχναν πώς ἥθελαν κούρεμα ἀπὸ ἀρκετὸν καιρό.

—Ο ἄνθρωπος μὲ κοίταξε διστάζοντας, σά νὰ σκεφτόταν ἃν δξιζα νὰ μ' ἔμπιστευθεῖ.

—Ο Μιχάλης εἰν' ἔνα παιδί στὸν Παιδικὸ Σταθμό, εἴπε στὸ τέλος, ξαίρεις, στὸ σχολεῖο δπού πᾶνε τὰ μικρά. Ο Μιχάλης ἀγαπάει τὴν Κίτσα, ἔνα κορίτσι τοῦ Σταθμοῦ, καὶ ἡ Κίτσα ἀγαπάει τὸ Μιχάλη. Καὶ τὰ δυὸ ἀγαπιοῦνται μεταξύ τους. Πιστεύω πὼς κάποιο αἰσθημα ἐνώνει τοῦτα τὰ δυὸ μικρά, γιατὶ —Θὰ δεῖς, ἀν κατὰ τύχη πᾶς στὸ Σταθμό — τὸ ἔνα νοιάζεται γιὰ τὸ ἄλλο. Κοιτάζονται κάθε λίγο, ἀν καὶ δίχως νὰ μιλοῦν τὸν περιστέρο καιρό, προπάντων δὲ Μιχάλης, ποὺ δείχνει πολὺ ἵπποτικὸς καὶ ἀφοσιωμένος. Οἱ δασκάλες ξαίρουν τὴν ἀγάπη τους καὶ δείχνουν τὸ ζευγάρι στοὺς ἐπισκέπτες. Βλέπεις τότε τὴν Κίτσα νὰ τὰ χάνει καὶ δὲ Μιχάλης είναι τὸ πιὸ ἀσκημὸ ἀπὸ δλα τὰ ἐφτάχρονα παιδιὰ στὸ Σταθμό, ἡ Κίτσα είναι νόστιμη.

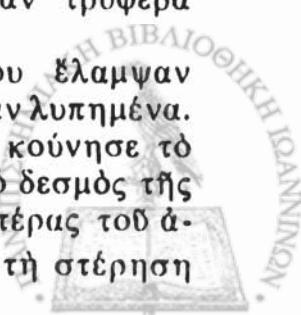
—Ο ἄνθρωπος σταμάτησε. Μὲ κοίταξε νὰ δεῖ τὴν ἐντύπωση. Ο τρόπος ποὺ μιλοῦσε τὸν ἔδειξε καλλιεργημένο.

—Λοιπόν; ρώτησα ἀνεβάσταγος.

—Κάθομαι, συνέχισε, σ' ἔνα σπίτι στὴ γειτονιὰ τοῦ Σταθμοῦ καὶ είχα τὴν εὔκαιρία νὰ τὰ παρακολουθῶ ἀπὸ τὸ παράθυρο, ἀρχὴ - ἀρχὴ ποὺ μοῦ τὸ εἴπαν. Ο Μιχάλης, τὸ ἀγόρι μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ κουνελιοῦ (βλέπεις, είναι ξαδυνατισμένο ἀπὸ τὴν πείνα) εἴταν εὐγενικὸς κι ὑποχρεωτικὸς στὴν Κίτσα τὴν προστάτευε ἀπὸ τὶς προσβολὲς τῶν κυκῶν παιδιῶν καὶ τὴν περιποιόταν τρυφερὰ δσο δὲ φαντάζεστε...

Τὰ μάτια τοῦ ἄνθρωπου ἔλαμψαν στὴν ἀνάμνηση, ὑστερα ἔγιναν λυπημένα.

—Αλλά, τὶ τὰ θέλετε, κούνησε τὸ κεφάλι· ἦρθε μιὰ μέρα ποὺ δὲσμοδὲς τῆς ἀγάπης τους ἔσπασε. Ο πατέρας τοῦ ἀγοριοῦ είχε πρηστεῖ ἀπὸ τὴ στέρηση

τού λαδιού και κόντευε νά πεθάνει. Ξαίρεις τά σημάδια αύτουνού του θανάτου: πρήζεται τό πρόσωπο δλόκληρο...

—Ξαίρω, ξαίρω, είκα βιαστικά. Κάθε πρωί κοιτάζομαι στόν καθρέφτη γιά νά βεβαιωθώ πώς δὲν άρχισα νά πρήζομαι...

—'Αποφεύγω νά τό κάνω, είκε ό ανθρωπος. Είναι πολὺ φρικτό νά πληροφορηθείς μιά μέρα πώς πρόκειται σε λίγο νά πεθάνεις.

—Στείλ' το κατ' άνέμου, είκα. Πές γιά τά παιδιά.

—Α, ναι τά παιδιά. Λοιπόν, στης Κίτσας τό σπίτι ύπηρχε μιά καλή κοιμάνια άπολάδι κι διανή μητέρα του Μιχάλη ζήτησε νά της γεμίσουνε μιά κουπα λάδι, δανεικό, έκεινοι είκαν πώς τους σώθηκε. 'Ο Μιχάλης, άπ' την άπογοήτεψή του—έπειδή τους τόπε ή μητέρα του—έκαψε νά προσέχει την Κίτσα.

—Πέθανε ό πατέρας του;

—Όχι· μά είναι άκόμα πρησμένος. Προσπάθησα νά φιλιώσω τά μικρά κάνοντάς τους τό ίδιο δώρο: άπόνα πήλινο λελέκι. Τά χάιδεψα στό κεφάλι και διά Μιχάλης φάνηκε πολὺ εύχαριστημένος.

—Άρχισαν πάλι τις άγάκες τους. Μά, βλέπεις, ό πατέρας της Κίτσας είχε γίνει μαυραγορίτης τελευταία και είχε καλές έπιτυχίες. Έφερνε τρόφιμα άπ' τά χωριά, σωρό. 'Ο Μιχάλης βρέθηκε ξανά σε δύσκολη θέση: έβλεπε τή φίλη του νά τρώει δσο ήθελε ψωμί και καμιά φορά, ψωμί και τυρί.

—Δέν είταν καλή γιά νά δίνει λίγο και στό φίλο της:

—Είναι περήφανο παιδί, είκε ό ανθρωπος ξεκομένα. Κι έξαλλου ή μητέρα της Κίτσας δέν την δφίνε νά πάει κοντά του δσην ώρα έτρωγε—τά σπίτια τους είναι στήν ίδια γειτονιά. Λοιπόν, ένα καινούριο ρήγμα ήρθε στήν άγάκη τους και είχε γιά αιτία πού δι πατέρας του

κοριτιού κράτησε μυστικό τό μέρος δπού μάζευαν τά σαλιγκάρια. 'Αποφάσισα τότε, δντίς γιά "κανένα δώρο στόν Μιχάλη, σάν τό πήλινο λελέκι, νά ποδμε, νά του προσφέρω κάτι πού θ' άνακούφιζε τό πεινασμένο παιδί.

—Και ήρθες έδω γιά νά μαζέψεις σαλιγκάρια;

—Θά πώ στό Μιχάλη πώς ή Κίτσα μού φανέρωσε τόν τόπο τών σαλιγκαριών και θά τόν κάνω πάλι νά την άγαπησει. Γιατί, ποιός νοιάζεται γιά άγάκη σήμερα; 'Η άγάκη, κύριε, έχει ξεριζωθεί δσκλαχνα άπ' τις καρδιές τών ανθρώπων. Καθένας φροντίζει γιά τό στομάχι του ποιός νά τρέξει πρωτος γιά τρόφιμα, δίχως νά τεί στό διπλανό του, γιά νά τρέξει κι αυτός. 'Η φιλία μολύνθηκε, ή άγάκη προδόθηκε. Τ' άντρούνα χωρίζουν κάθε μέρα άπ' άφορμή τό φαΐ.

—Μήπως, τόλμησα, είχες καμμιά... άπογοήτεψη;

—Είμουν άρραβωνιασμένος μέ κάποια κορέλλα. 'Όλη την ώρα μαλώναμε γιά ζητήματα τέτοια, γιά φαΐ—περίπτωση άκριβώς σάν της Κίτσας μέ του Μιχάλη. Δέ στάθηκα περήφανος σάν τό μικρό παιδί. Μιά μέρα πού τσάκωσα την άρραβωνιαστικιά μου νά τρώει κρυφά άπο μένα πεπόνι... τό άφορμήσα. Χωρίσαμε.

—Ο ανθρώπος άναστενάξε. Ποιός νοιάζεται γιά άγάκη τούτες τις φοβερές μέρες; Φώναξε καθώς έφευγα και ή φωνή του ξνίγηκε στή βουή άπο άλλα Γιούνγκερς πού έρχόταν άπ' τό άεροδρόμιο. Πήγαινα σε ένα άλλο μέρος, νά ψάξω κι έγώ γιά σαλιγκάρια. Χτές είχε βρέξει.

Τόν είδα άπο μακριά νά κουνιέται μέ τό ίδιο άργδο βήμα άναμεσα στούς θάμνους της πλαγιάς. Και νά κοιτάζει χάμω προσεκτικά σά νά άνιχνευε χρυσάφι.

•Αλέκος Δραγάνης

ΜΠΩΝΤ(Ε) ΛΑΙΡΙΚΑ

Τοῦ κ. ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

10

Γιὰ τὸν τόσο διάσημο Γάλλο ποιητὴ Μπωντελαὶρ ὡς ἐδῶ καὶ λίγον καιρὸν ἤξερα τόσα μονάχα πράγματα, δσα μπορεῖ νὰ ξέρει κατὰ συνηθισμένο τρόπο ἔνας δάσκαλος ποὺ δὲν ἔχει καταγίνει εἰδικὰ στὴν ξένη λογοτεχνία. Ἔξερα πὼς ἡταν ἔνας Γάλλος ποιητὴς καὶ πὼς εἶχε γίνει ξακουστὸς γιατὶ εἶχε γράψει τὰ «Ἄνθη τοῦ κακοῦ». Περισσότερα πράγματα γιὰ τὴ ζωὴ του καὶ τὴν ἐπιδοσή του στὴν τέχνη τοῦ λόγου δὲν μοδχε δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ μάθω.

Τὸν τελευταῖο καιρὸν δμως ἔπεσε στὰ χέρια μου ἔνα βιβλιαράκι γαλλικὸν τῆς σειρᾶς «Petite collection rose» ποὺ εἶχε μέσα: «Poésies et poépies en prose» τοῦ Ch. Baudelaire. Τὸ βιβλιαράκι αὐτὸν περιλαμβάνει 31 ποιήματα καὶ 10 πεζὰ ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Baudelaire.

Μόλις ἀρχισα νὰ διαβάζω μερικὰ ἀπ' αὐτά, εἶδα νὰ μοῦ τραβιέται κάποιο ἐνδιαφέρο γιὰ νὰ ἐμβαθύνω κάπως περισσότερο στὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ αὐτοῦ καὶ νὰ θέλω νὰ μάθω περισσότερα γιὰ τὴ ζωὴ του. Μέσα στὴν ἔρευνά μου αὐτὴ διαπίστωσα πὼς διάφορα περιστατικὰ τῆς ζωῆς του παρουσιάζουν κάποιο ἐνδιαφέρο κι ἀπὸ ψυχολογικὴ καὶ παιδαγωγικὴ ἄποψη.

Γιὰ νὰ θελήσω νὰ παρουσιάσω ἐγὼ δπως πρέπει τὴν ποιητικὴ φυσιογνωμία καὶ τὴ σταδιοδρομία τοῦ Μπωντελαὶρ είναι ἀδύνατο, γιατὶ δὲν είμαι εἰδικὸς γιὰ τέτοια ζητήματα. Θὰ προσπαθήσω δμως μὲ τὶς μικρές μου δυνάμεις νὰ παραθέσω παρακάτω λίγα στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ποιητικό του ἔργο, πιστεύοντας πὼς αὐτὰ θᾶναι ἵκανὰ νὰ μυήσουν κάπως τὸν ἀναγνώστη στὸ πνεῦμα τοῦ παράξενου αὐτοῦ ἀνθρώπου καὶ στὶς ἀντιλήψεις του πάνω στὸ νόημα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀσχημοῦ. Ἀπ' τὰ στοιχεῖα αὐτὰ πιστεύω ἀκόμα πὼς μποροῦν νὰ βγοῦν μερικὰ πορίσματα χρήσιμα γιὰ τοὺς γονεῖς πάνω στὸ θέμα τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν τους.

Πρὶν δμως προχωρήσω στὴν ἀνάλυση καὶ περιγραφὴ τοῦ ἔργου του, θεωρῶ ἀπαραίτητο πὼς πρέπει νὰ παρατεθοῦν λίγα βιογραφικὰ στοιχεῖα γι' αὐτὸν. Ξέροντας κανένας αὐτὰ ποὺ σχετίζονται μὲ τὴ ζωὴ του, μπορεῖ, κατὰ τὴ γνώμη μου, εὐκολότερα νὰ ἐξηγήσει τὶς παραδοξολογίες ποὺ παρουσιάζονται στὰ ἔργα του.

Ο Κάρολος Μπωντελαὶρ γεννήθηκε στὸ Παρίσι στὶς 9 Ἀπρίλη τοῦ 1821. Ἐμεινε δρφανὸς σὲ μικρὴ ἡλικία ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ἡ δρφάνια του αὐτὴ είναι ἀπ' τὶς πρῶτες ποὺ δοκίμασε στὴν παιδικὴ ἡλικία του. Ἡ χήρα μάννα του, τὴν δούλια δ μικρὸς δρφανὸς τὴ λάτρευε κυριολεκτικά, ξαναπαντρεύτηκε μὲ τὸ στρατηγὸ Όπικ. Ποιὰ παραμερίσματα ἔχθρας καὶ μίσους δημιουργήθηκαν στὸ ὑποσυνείδητο τοῦ μικροῦ ἀπ' τὸ δεύτερο αὐτὸν γάμο τῆς ώραίας μητέρας του ἐνάντια σ' αὐτὴν, στὸ στρατηγὸ Όπικ καὶ σὰν ἐπέκτιση καὶ στὸ εὑρύτερο ἀνθρώπινο περιβάλλον, είναι εὐκολονόδητο καὶ θεωρῶ περιττὸ νὰ τὸ τονίσω. Ἐνα είναι ἀλήθεια πὼς δ μικρὸς Κάρολος δὲ συγχώρεσε ποτὲ τὴν πράξη αὐτὴ τῆς μητέρας του.

Οι γονεῖς του ἀρχικὰ τὸν ἔβαλαν ἐσωτερικὸ σ' ἔνα Λύκειο στὴ Λυών.

Άργότερα τὸν πῆραν στὸ Παρίσι καὶ τὸν ξβολαν νὰ μορφωθεῖ στὸ Λύκειο: «Μέγας Λουδοβίκος». Άπὸ τὸ Λύκειο αὐτὸ βγήκε στὰ 1839, δηλαδὴ σὲ ήλικια 18 χρόνων. Άπὸ τὰ μικρά του χρόνια ἐνοιώθε κάποια κλίση γιά τὴν ποίηση καὶ τὴ λογοτεχνία. Συνδέθηκε φιλικά ἀπὸ πολὺ νωρίς μὲ τοὺς Leconte de Lisle καὶ τὸν Gerard de Nerval. Μαζὶ μ' αὐτοὺς ἀκολούθησε στὸ Λύκειο ἐγκύκλια φιλολογικά μαθήματα στὸ Λατινικὸ τμῆμα. Στὴν ἐφηβικὴ του αὐτὴ ήλικία ἀρχίζε νὰ παρουσιάζει μερικὲς παραδοξότητες ποὺ χαρακτηρίστηκαν ἀπὸ πολλοὺς σὰν ἀνώμαλες ροκές του. Φαίνεται πώς αὐτὲς ἡταν τὸ ξέσκασμα τὸν ψυχικὸν του τραυματισμὸν ἀπὸ τὸ δεύτερο γάμο τῆς μητέρας του. Ή οἰκογένειά του δνειρεύονταν νὰ τὸν κάνει ἔμπορο καὶ διπλωμάτη. Γιά τοῦτο στὰ 20 χρόνια του τὸν ξεμπαρκάρισε μὲ κάποιο πλοϊο γιά ταξίδι στις Ἰνδίες. Μά τότε φανερώθηκε πιὰ τὸ καζάνι τοῦ μίσους πρὸς τὶς ἐκιθυμίες τῶν γονιῶν του ποὺ ἔβραζε μέσα στὴν ψυχὴ του. Έκδηλώθηκε στὴν περιπτωση αὐτὴ ἡ ρήξη ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ τοὺς γονεῖς του. Τὸ δρᾶμα ποὺ ἀνατάραζε τὴν ψυχὴ του τόσον καιρὸ δέσκασε τῷρα ἀγρια μὲ τὴν ἄρνηση νὰ ἀκολουθήσει τὶς συμβουλὲς τὸν πατριό του καὶ τῆς μάννας του. Αφῆσε καὶ τὸν κακετάνιο καὶ τὸ πλοϊο του στὴ μέση τοῦ δρόμου καὶ γύρισε σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα στὴ Γαλλία. Ζήτησε καὶ πήρε τὴν πατρικὴ του περιουσία καὶ ζήσε ἀνεξάρτητα ἀπὸ τοὺς γονεῖς του. Αρχισε νὰ γράφει ποιήματα καὶ συναναστρέφεται μὲ ποιητές, λογοτέχνες καὶ καλλιτέχνες. Δημοσιεύει ἀρχικά ποιήματα στὸ περιοδικό «Corsaire des fantaisies» (πειρατὴς τῶν ἐκιθυμιῶν). Αναγνωρίζεται δόκιμος ποιητής. Δημοσιεύονται ἀκόμα σὲ διάφορα περιοδικά κρίσεις του γιά τὴν τέχνη διάφορων ζωγράφων, δπως τὸν Ἐνωρ καὶ Νιελακρουά. Αὐτὰ δλα ἀπὸ τὸ 1845 ώς τὰ 1848. Τὴ χρονιὰ αὐτὴ ρίχνεται στὴν πολιτικὴ διαμάχη. Κατὰ τὴν ἐκανάσταση ποὺ ἔγινε στὰ 1848 στὸ Παρίσι καὶ κατὰ τὴν ὁποία ἔκεσε δὲ Λουδοβίκος Φίλιππος, δὲ Μπωντελαίρ πήρε μέρος σ' αὐτὴ. Τάχτηκε μὲ τοὺς δημοκρατικοὺς καὶ πολέμησε στὰ δδοφράγματα, ἀν καὶ εἶχε ἀριστοκρατικὲς τάσεις καὶ φανατικὲς θρησκευτικὲς δοξασίες. Νά τὸ ἐκαμε αὐτὸ ἀπὸ ἀντίδραση πρὸς τὸν πατριό του στρατηγὸ Ὄπικ; Ἰσως. Ο χαρακτήρας του δμως ἡταν πολὺ εύμετάβλητος. Γι' αὐτὸ δὲν δργησε δὲ ιθουσιασμός του ποὺ εἶχε γιά τὸ ποσιαλισμὸ νὰ ἔξανεμισθεῖ καὶ νὰ καταλήξει σὲ μίσος ἐνάντια στὴ δημοκρατία.

Τὸτερα ἀπὸ τὴν ἐκανάσταση τὸν 1848 ἀσχολήθηκε μὲ τὴ μετάφραση τῶν ἔργων τοῦ περίφημου Ἀμερικανοῦ συγγραφέα Ἐντγκαρτ Πόε. Ή μετάφραση αὐτὴ εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία. Τὴν ἐκαμε δὲ Μπωντελαίρ μὲ ἀριστοτεχνικὴ δεξιοτεχνία καὶ γι' αὐτὸ τὸν ἔξασφάλισε σκουδαία λογοτεχνικὴ φήμη. Ταύτοχρονα ἐκαναν τὴν ἐμφάνισή τους σὲ διάφορα περιοδικά καὶ μερικά έργα του σὲ πεζὸ λόγο. Στὰ 1856 ἡ «Revue des deux mondes» δημοσιεύει 18 ποιήματά του. Τὴν ἀλλη δὲ χρονιά, στὰ 1857, δὲ ἐκδότης Μαλλασὶ κυκλοφόρησε τὴν περίφημη συλλογὴ τῶν ποιημάτων του μὲ τίτλο: «Ἀνθη τοῦ κακοῦ». Τὸ βιβλίο του δμως αὐτὸ τὸ ὑποδέχτηκε μήνυση, γιατὶ τάχα ἀποτελοῦσε προσβολὴ τῆς δημόσιας ἡθικῆς καὶ θρησκείας. Ο ἔξομολόγος τῆς Μητέρας του Ἀββᾶς Καρντίν, ἀφοῦ ἔξοικονόμησε μὲ πολὺν κόπο ἔνα ἀντίτυπο ἀπὸ αὐτό, ἔσκευε νὰ τὸ ρίξει στὴ φωτιά σὰν ἔξοργισμένο. Τόσο δὲ Μπωντελαίρ, δσο κι δὲ ἐκδότης αὐτοῦ τὸν βιβλίον, καθὼς ἡταν ἐπόμενο, καταδικάστηκαν σὲ πρόστιμο. Τὸ δικαστήριο ἔβγαλε ἀπόφαση νὰ διαγραφοῦν ἀπὸ τὴ συλλογὴ αὐτὴ διάφορα ποιήματα, δπως: «κολασμένες γυναίκες», «ἡ μεταμόρφωση τοῦ βρυκόλακα», «σὲ μιὰ πολὺ εὔθυμη», «Λέσβις», «τὰ κοσμήματα» κλπ.

Έξυπακούεται πώς ἡ καταδικαστικὴ αὐτὴ ἀπόφαση ἔφερε μεγάλη ζη-

μιὰ στὸ Μπωντελαίρ, γιατὶ καμμιὰ ἐφημερίδα πιὰ καὶ κανένα περιοδικό, ἡ ἐκδότης δὲν ἀναλάβαινε νὰ δημοσιέψει ἐργασίες του. Μὲ πολλὴ δυσκολία κατώρθωσε νὰ δημοσιευτεῖ στὰ 1859 μιὰ πολὺ καλὴ μελέτη του γιὰ τὸ Θεόφιλο Γκωτιέ, καθὼς καὶ στὰ 1861 τὸ θαυμάσιο ἔργο του μὲ τίτλο: «Τεχνητοὶ παράδεισοι». Στὸ βιβλίο του αὐτὸ διαπραγματεύεται γιὰ τὴν ἐνέργεια τῶν ναρκωτικῶν, ἀφιόνι καὶ χασίς. Τὴν ίδια χρονιὰ δημοσίεψε καὶ μιὰ μελέτη του γιὰ τὴ μουσικὴ τοῦ Βάγνερ. Στὰ 1862, θέλοντας ταῦτοχρονα νὰ διαμαρτυρηθεῖ καὶ γιὰ τὴν κιαδικαστικὴ ἀπόφαση πονχεν ἐκδοθεῖ στὰ 1857 γιὰ τὰ «Ἀνθη τοῦ κακοῦ», ὑπέβαλε ὑποψηφιότητα γιὰ τὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία.

Ἐργα δμως ποὺ ἔγραψεν δ Μπωντελαίρ ἔξω ἀπὸ τὰ παραπάνω εἶναι καὶ τὰ ἔξι: «Ἐγραψε σὲ πεζὸ λόγῳ τὰ «μικρὰ ποιήματα», «Παρισινὲς θλίψεις», «Αἰσθητικὰ περίεργα», «ρωμαντικὴ τέχνη» καὶ ἄλλα.

Ἡ ταλαιπωρημένη δμως καὶ ἄταχτη ζωὴ του, ἡ ἀπερίγραπτη ἀπελπισία του ποὺ τὸν εἶχε φέρει ἡ οἰκονομικὴ ἀθλιότητα, τὸν εἶχαν καταντῆσει στὰ 40 χρόνια του κιόλας σὰ γέροντα. Ἐπιδόθηκε νωρὶς καὶ στὴ χρήση ναρκωτικῶν. Τώρα πέρα ἀπ’ τὰ οἰκονομικά του χάλια τὸν κυνηγοῦσαν καὶ οἱ διάφοροι ἔχθροι του. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του εἶχαν γίνει ἀξιοθήρηντα.

Στὰ 1864 ἐγκαταλείφτηκε κι ἀπ’ τοὺς φίλους του καὶ γι’ αὐτὸ ἔφυγε ἀπ’ τὸ Παρίσι καὶ πήγε στὶς Βρυξέλλες. Ἐκεὶ παράμεινε δυὸ χρόνια. Καταστραμμένος ἀπὸ τὸ χασίς καὶ τὴν ἄταχτη ζωὴ ἐπαθε σοβαρὸ κλονισμό, ὥσπου προσβλήθηκε ἀπὸ γενικὴ παράλυση. Κατὰ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1866 μεταφέρθηκε στὸ Παρίσι, ὅπου τὸν ἔβαλαν σὲ κάποια κλινική. Ἡ κατάστασή του δμως πήγαινε δλο καὶ στὸ χειρότερο. Ἐφτασε στὸ σημεῖο νὰ μὴ μπορεῖ νὰ κινηθεῖ καὶ νὰ μιλήσει. Τὶς τελευταῖες μέρες του ἔνοιωθε μονάχα τὸ θέλγητρο τῆς μουσικῆς. Ἐτσι ἔσβησε γλυκὰ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας του σὰν ἔνα μικρὸ παιδὶ στὶς 31 Αὐγούστου στὰ 1867. Πέθανε νέος, σὲ ήλικία 46 μονάχα χρόνων.

Ὑστερα ἀπ’ τὸ θάνατό του ἴδρυθηκε στὸ Παρίσι μιὰ φιλολογικὴ ἔνωση μὲ τίτλο: «Ἐταιρία Μπωντελαίρ». Στὰ 1907 δημοσιεύτηκαν «οἱ ἐπιστολές» του καὶ στὰ 1923 οἱ «ένδομυχες ἐπιφυλλίδες» του. Ἡ «Ἐταιρία Μπωντελαίρ» κατάβαλε προσπάθεια καὶ κατώρθωσε, ὥστε ὑστερα ἀπ’ τὸ Β' παγκόσμιο πόλεμο νὰ ἀρθοῦν οἱ συνέπειες ἀπ’ τὴν πρώτη του κιαδικαστικὴ ἀπόφαση στὰ 1857 γιὰ τὰ «Ἀνθη τοῦ κακοῦ» τὰ πονήματα τῆς συλλογῆς πονχαν θεωρηθεῖ ἀποδιοπομπαὶ καὶ διαγράφτηκαν ἀπ’ τὴ συλλογὴ καὶ ποὺ ἀναφέρθηκαν παραπάνω, δημοσιεύτηκαν κατόπι σὲ ἔχεωριστὸ τεῦχος μὲ τίτλο: «Ναυάγια».

Διαβάζοντας κανένας κι ἀναλύοντας τὰ ἔργα τοῦ Μπωντελαίρ, διαπιστώνει ἔνα σωρὸ παράξενα πράγματα. Ἡταν φυσικὸ λοιπὸν νὰ παρεξηγηθεῖ γιὰ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα ἡ ἀξία του. Κάπως πολὺ δψιμα ἡ ἐργασία του θρονιάστηκε ἐκεῖ ποὺ πρέπει καὶ πήρε τὴν ταιριαστή της θέση στὴ γαλλικὴ καὶ στὴν παγκόσμια λογοτεχνία καὶ ποίηση.

Εὔκολα μπορεῖ νὰ διερωτηθεῖ κανένας: Τί εἶναι κατὰ κύριο λόγο τὸ ἔργο τοῦ Μπωντελαίρ; Πάνω σ’ αὐτὴ τὴν ἐρώτηση εἶναι διαπιστωμένα τὰ ἔξι: Ἡ πρόθεση τοῦ συγγραφέα εἶναι νὰ καταπλήξει τὸν ἀναγνώστη. Ἐχει τὴν τάση νὰ ἀποφεύγει δχι μόνο τοὺς κοινοὺς τύπους καὶ τοὺς συνηθισμένους δρόμους στὴ λογοτεχνία, ἀλλ’ ἀκόμη προσπαθεῖ ν’ ἀποφεύγει κάθε τι ποὺ εἶναι ἀπλὸ καὶ φυσικό. Ἐνας αἰώνας σχεδὸν χρειάστηκε γιὰ νὰ γίνει κατανοητὸ τὸ ἔργο του καθὼς πρέπει. Γιὰ πολὺν καιρὸ ἔχθροι καὶ φίλοι του, θαυμαστές του ἡ κατήγοροι τοι δὲν ἔβλεπαν στὰ ἔργα του τίποτε ἄλλο.

Οι Συγγραφεῖς κι ἡ Ἀξιολόγηση

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ Λ. ΜΑΛΑΜΑ

Δ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΗΛΙΚΙΔΗ: «Ποιὸς ἔχεψε τοὺς Οἰκτίρμους μας;»

Ρεαλιστής κοιητής και θεατρικός συγγραφέας δ. κ. Στ. Τηλικίδης, ζει στη Σαλονική. Τά έργα του μάς δίνουν εικόνες και καταστάσεις τής κοινωνικής μας ζωής και ήποτες μὲ έσωθερική πάλη και ψυχολογημένες συγχρούσεις. Συνορτικά, άναλύουν διάφορες έποχές. Τά αιτία που γενούν τις μισοκάθειες και τις διχοστασίες. Τό μὲ τὸν παραπάνω τίτλο έργο του είναι ένα δημιούργημα πρωτότυπο σὲ μύθο και πλοκή, κατεξοχὴ άντικολεμικό μὲ μιά κάκοια άνανεωμένη ήθογραφικήν ιψή. Ό συγγραφέας προχωρεῖ μὲ γνώση στήν τέχνη, κι ἔξελισται κι ἀνεβαίνει. Τό έργο του χωρίσμενο σὲ δύο μέρη κι ἔχει εικόνες. Στημένο σὲ μέτρα που ἀξιώνει τό θέατρο μὲ μιά σύγχρονη κοινωνικοδραματική ψυχολογία. Αδροὶ και ζωντανοὶ οἱ τυποὶ του, δοσμένοι ἀκέριοι στὰ χαρακτηριστικά τῆς διαπάλης τῶν αισθημάτων και τῶν ἰδεῶν. Οχτὼ πρόσωπα, καθένα στὸ ρόλο του μὲ ἐμπειρική ἐπιτυχία. Γλώσσα ἀελή στρωτή κι ἀμβοσινοτη. Ό Σ. Τ. μὲ τὴν πρόδη του σοθ δημιουργεῖ μιάν ἀτμόσφαιρα συγκίνησης κι ἀγενίας. Σφιχτός και διδαχτικός διάλογος. «—Τα χέρια σου. Αὐτά είναι τὸ θάμα! Τα χέρια σου που δουλεύουν είναι τὸ θάμα!» Όλα μὲ ἀρχιτεκτονική σειρά. Τίκτοτα δὲν παραλείπει ἀπὸ τὸ ἀπαραιτητα, στὸ θεατρικὸ οἰκοδόμημα. Κατεργάζεται μὲ μαστοριά τὸ χαρμανί του, και πλάθει μὲ ἐπιωλεια τὴν δμορφία γιὰ τὴν τέχνη, και τὴν τέχνη μὲ αὐτοσκοπὸ γιὰ τὸ λαό. Να, λίγες ἔξαισιες λυρικές του ἄρπες στὸ ἀγνῶντεμα μιᾶς θέας ἀπὸ μιάν ήρωιδα του: «Γιὰ ίδες τὴν κλαγιά! Ό ήλιος μαλαμάτωσε τὶς κορφές τῶν ἔλατων. Σὲ ποιὸν ἀλλο τόπο μωρέ φυσινται χρυσόδεντρα. Και τὸ ποτάμι; Κοίτα! Δὲ σοθ φαινεται σὸν ἀσημένιο ἐρκετὸ κι ἀγκομαχδ ν' ἀνεβει τὸν ἀνήφορο...». Κι ἀλλο μαστιγώνει μὲ τὸν τρόπο του τὸν πόλεμο: «...Ζωίτσα, ζέρεις τ' είναι δ πόλεμος, σκυλί λυσαρικό που σὲ δαγκώνει στὴν καρδια. Όμως οι ἀνθρώποι είναι καλοὶ και ήμερεύονταν γρήγορα...». Ό συγγραφέας πιάνει πολὺ ἔντεχνα τὰ σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα. Δημιουργεῖ ένα ρεαλιστικό δράμα. Μιὰ γριά γυναίκα που θέλει νὰ διαφυλάξει τὴν ζήρα ιψῆ της στὸν Ισκιό του σκοτωμένου καιδιοῦ της. Άποστρέφεται τοὺς πονηροὺς κι ἀνήθ-

κους ἀνθρώπους, τοὺς κενοὺς ἀπὸ πίστη κι ἀρετὲς στὴν ἀγαπη. Αύτοὺς ποὺ στὴν πρώτη εὐκαιρία ἀπαρινοῦνται τοὺς ἄλλους και κλέβουν τοὺς «οἰκτίρμους» τῶν θυματῶν. Ή γριά Μάρθα, χαροκοπένη, μισεῖ τοὺς Γερμανοὺς ποὺ πιάτωσαν τὸ γιό της, και σήμερα σμίγουν μὲ τοὺς «Ελληνες σὲ κοινωνικές, ηθικές, κι οικονομικές σχέσεις. Κι ἡ πεθερά γίνεται φόνια στὴ νύφη της, που δὲν τήρησε ισόβια μιὰν αδστηρή ἀφοσίωση στὴ μνήμη τοῦ γιοῦ της. Τὴν ἐκδικεῖται νὰ μὴ παντρευτεῖ ένα Γερμανὸ μηχανικό. Ό κ. Τηλικίδης πρέπει νὰ προσεχεῖται ὑπὲρβει τὸ έργο του στὴ Σκηνή. Έχει μιὰ ξεχωρη σκουδὴ και δύναμη. Λίγες λέξεις κακόηχες χοντρόφωνες θὰ μπορούσαν νὰ λείψουν δικῶς π. χ. «μικαγάδουσ», «μικαγλάρωσαν», «μικουνέρνεις κ.ά. Ό Σ. Τ. ἔξετάζει μὲ ἀπέρια συγγραφική συνειδηση τὰ έντσιχτα τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ήθη τῆς κοινωνίας, μεταξὺ ιότης, ζωῆς και θανάτου. Τό έργο του πνέει τὴν λαζαρά τοῦ θρωτα, τὸ παθός τοῦ μίσους και τῆς ἀθωότητας. Με τὸ δίκιο του βραβεύεται.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΤΣΙΜΠΑ: «Ρουμελιώτικα»

Στὴν καλὴ ποίηση ποὺ μετριέται σύνηθα μὲ μιὰν ίδιατυπη κι ἔξαρετη ποιότητα ἀμεπα συγκίνησιακή, θάλεγα γιὰ τὸ Γ. Κατσίμπα τοῦτο τὸ λόγο μου ποὺ μοδ τοὺς προϊκίζουν ἀλλοι: Ποιω ἀβασταχτα νὰ δικαιώσω ἀδικημένους. Έχει ένα μορφοκοιημένο ποιητικό διλικό γνήσιο κι ἀπέριτο ποὺ κάθε στίχος του κυλαει σὰ γάργαρο νερὸ ἀπὸ Παρνασικὲς κορφαδες. Κι δ ποιητής ένας καλαίμαχος ἀγωνιστής. Μά οι ἀτομιστικὲς ἐκιδείξεις τῶν δλίγων, μικρίζουν κάντα τὸ λαό νὰ γνωρίζει δλες τὶς ἀξίες του κι δλους τοὺς δημιουργοὺς τῆς τέχνης. Τὰ ποιήματα τοῦ κ. Γ. Κ. ίσως έχουν λίγες ἐπιδράσεις ἀπὸ Παλαμᾶ. Ρίτσο, ἀλλά δὲν ἀλοιφούν καθολου τὴν προσωπικὴ του ἐκφραση. Μετουσιώνει ποιητικά και μὲ βιωματα δικά του έναν ίδιομορφο και ξεχωριστὸ κόσμο. Κι ἔδω εἰν' ή ἀξία του. Άληθινὰ τὰ περιγράμματα ποὺ κινεῖ τὸ λογισμὸ του, κι δλο στὰ τραγικά και τὰ δραματικά μας τὰ ἐγκέδυμα. Έχει καθάρια φωτεινά δράματα. Αντιστασιακές κι ἀρμονικές νότες, ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τῆς λεφτε-

παρὰ μιὰ ἀναζήτησή του νὰ βρεῖ κάτι τὸ ἀλλόκοτο και νὰ τὸ πυρεμβάλει στὰ έργα του. Όπως ή ζωή του. Ξτσι και ή ποίησή του ἐμφανίζει τρομερές ἀντιφάσεις και ἀντινομίες.

Κ. Λαζαρίδης

ΣΥΝΕΧΕΙΑ: Στὸ ἔκόμενο τεύχος.

ριας. Μιά ποίηση μὲ βάθος ίδεων καὶ πλάτος αἰσθημάτων, ρωμαλέα κι ὑπέρμαχη. "Ισως ἀγνοημένη ἀπό κριτικούς μιᾶς ἐνοχῆς σιωπῆς. Κι ὅμως πάντα φρέσκη κι ἀδούλωτη. «Μεθύσαμε γιατὶ δὲν ἡπιαμε | πονέσαμε γιατὶ οἱ κόρες τῶν ματιῶν μας | ἔχιναν μενταγιόν στὸν τράχηλο τῶν δργίων. | Διψάσαμε ἀπ' τὴν ἄρμύρα τῆς σκέψης | ἔξοριστοι κι αὐχμάλωτοι νὰ κουβαλάμε πέτρα. | Μᾶς γύμνωσαν | γιατὶ ἔνα πουκάμισο ἀλήθειας κόμπος στὸ λαιμὸν λύκου. | Κύριε δοκιμαστής σου οἶκος εμπορίου». Κι ἀλλοῦ τὸ παράπονο τοῦ ποιητῆ γιὰ τὸν ἀνάπηρο βασανισμένο μας λαὸδ: «Πῶς νὰ χερακώσεις τὸ γενῖ | πῶς νὰ χορέψεις τσάμικο μὲ δεκανίκια;» Πότε ἡ φόρμα του παραδοσιακῆ μά δροσερή καὶ ἔκαινουργιωμένη, κι ἀλοτε λεύτερη, καρτερική καὶ πονεμένη, μιλάει κι ἀπηχεὶ μὲ καταλάγαρες εἰκόνες. Ἡ ποίηση τοῦ Γ. Κ. ἔχει μιὰ λαϊκὴ δμορφιά, σψυρηλατημένη ἀντρίκια ἀπὸ τὸ καφτερὸ καμίνι τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων ἀπὸ τὰ στάδια τῆς ἀγωνιστικῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ μας. Η αὐτὸδ ἔχουν συναρπαστική δύναμη κι ἀντλοῦν βαθιά συγκίνηση. Μιὰ ποίηση γενημένη ὑπὸ τὴν πίστη τῶν ὑψηλῶν ἰδανικῶν κι ἀπὸ τὸ φλογερὸ ἐνθουσιασμὸ τῶν λυτρωτικῶν ίδεων. "Ἐνα ταλέντο γεμάτο πόνο κι δάγαπη γιά τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν Πατρίδα. Ο κ. Γ. Κατσίμπας μᾶς δίνει τὴ λίγη διαλεχτὴ σοδειά του ἀπὸ τὸ καρπερὸ χωράφι τοῦ συναισθηματικοῦ του κόσμου.

ΠΑΝΟΥ ΚΑΛΛΙΔΩΝΗ: «Μακρόνησος»

"Ἐνας παλιός ἀξιωματικός, ἀθόρυβος, κι ἀγνωστος συγγραφέας μιᾶς μαρτυρικῆς ἴστορικῆς πτυχῆς. "Ἐνας ἀκέριος—δπως φιλένεται ἀπόστραγος—ἴδεολόγος τῆς καταπονεμένης Δημοκρατίας δ. κ. Η Καλλιδώνης, μᾶς ἐστειλε ἀπὸ τὸν Ηειραιδ τὸ βιβλίο του. Προσπαθοῦμε νάμαστε ἀντικειμενικοὶ στὴν ἡθικὴ δικιλωση δλων τῶν συγγραφέων ποὺ μᾶς στέλνουν τὰ βιβλία τους. Ν' ἀνταποκρινόμαστε δσο μποροῦμε μὲ σύντομη καὶ περιεχτικὴ κριτικὴ ἐρμηνεία. Τὸ ἄν ἀργοῦμε κάπως, είναι δ ἐπιούσιος καὶ τὰ μέσα ποὺ δὲ μᾶς προσφέρονται. Ἐντούτοις ἀγυποῦμε δλους τοὺς μὴ ἐμποροῦς συγγραφεῖς, τοὺς ἀληθινοὺς τεχνίτες τοῦ λόγου, ποὺ σκύβουν κι μοχθοῦν, κοντολογίς, γιὰ τὴ σωστὴ ἴστοριοποίηση τοῦ βιωματικοῦ ὑλικοῦ ἀνθρώπων κι ἐποχῶν. Μὲ τὴ σειρά του λοιπὸν κι δ. κ. Καλλιδώνης. Δὲ γνωρίζουμε ἄν ἔγραψε προηγούμενυ ἀλλα βιβλία. Μά πόσο δίκαια θά περιμένει νά προσεχτεῖ, νά διαβιστεῖ, νά κριθεῖ, ἔστω κι ἀργά, καὶ νά δικιωθεῖ ἀνάλογη τὸ πονεμένο ἴστορημά του; Μάλλον θά πέριστ ἀπαριτήρητη ἡ ὀδυνηρή τούτη προσπάθειά του. 'Οκ. Η. Κ. ήταν ίσως δ πρῶτος ποὺ ἔφερε σὲ φῶς δημοσιό-

τητας τέτιο βιβλίο τῆς μαρτυρικῆς ἐποχῆς τῆς Μακρονήσου. Γραμμένο σὲ μιχτὴ γλώσσα, ρέουσα μὰ πειστική, ἀφηγεῖται κι ἀποκαλύπτει ἀπειρα στοιχεῖα τοῦ βασανιστικοῦ καὶ ζωντανοῦ πεθαμοῦ τῶν ἐκεὶ ἀδερφῶν Ἐλλήνων. "Ἐνα ἴστορικό ὑλικό, δοσμένο ἀπλὰ κι ἀνεπιτήδευτα (175 σελίδες) μὲ μιὰν αὐθόρμητη καὶ παριστατική ἀφήγηση τοῦ συγγραφέα μάρτυρα. Βίωσε δ ἕδιος κι ὑπόφερε, καὶ περιγράφει δλα τ' ἀκατονόμαστα δργια τοῦ φασισμοῦ τὰ πιὸ κακοῦργα κι ἀπὸ κείνα τῶν Χιτλερικῶν στρατοπέδων. Ελναι ἀναρίθμητα καὶ συνταραχτικὰ τὰ τρόπαια τῶν δῆμιων πάνω σ' ἀθύμω κορμιὰ πατριωτῶν, ποὺ φιλένονται στὸ βιβλίο τοῦ κ. Κ. καὶ ποὺ δ ἕδιος τὰ συγχωρεῖ τόσο μεγαλόψυχα, ἐπηρευσμένος κι ἀπὸ τὸν ὑπεράνθρωπο κι ἡμίθεο δολοφονημένο ἐκεὶ ἥρωα πλοίαρχο Τατάκη, ποὺ τὸν συγκρίνει μὲ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸ Σωκράτη. Ἡ Μακρόνησο, δπως τὴν ἔξιστορεὶ σὲ γεγονότα καὶ μαρτύρια κι δ. κ. Π. Κ. μὲ ἀδιάψευστα ντοκουμέντα, σκότωσε τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, τάφιασε ἀξίες τῆς φυλῆς μας, κλόνισε τὰ βάθρα τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ παγκόσμιου πολιτισμοῦ. Κι είναι ἀναγκαῖο νὰ φωτίζονται ἀπ' τὶς ἀλήθειες οἱ νεώτεροι Ἐλληνες, νὰ φρονιματίζονται ἀπὸ τὰ βαριὰ ἐγκλήματα τῆς ἴστορίας. Βλέποντας τὶς μελανώτερες σελίδες τῆς βαρβαροσύνης, νὰ ἐνστερνίζονται τὴν εὐγένεια καὶ τὴν ὁμόνοια, τὸ σεβασμὸ τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτη. Νὰ τραβήξει κάποτ' ἐπιτέλους ἐνωμένη κι ἡ πολύπαθη Ἐλλάδα μας μπροστά.

ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ: «Δώδεκα Στιγμές»

"Ο κ. Κ. Χρυσάνθης ζεῖ καὶ δρῦ στὴ Λευκωσία. Είναι ἔνας ποιητὴς ποὺ κάθε στίχος του ἔχει καὶ μιὰ κυθαρὴ συναισθηματικὴ εἰκόνα τῆς ζωῆς. Πετυχαίνει μιὰ ιδιότυπη περιγραφικὴ συμπύκνωση τῆς ποιητικῆς οὐσίας. Νά πᾶς ρωψωδεῖ μὲ ὑποβολὴ καὶ δύναμη μιὰ ἐνδεχόμενη φριχτὴ κληρονομιά τῆς γῆς ἀπ' τὴ ραδιενέργεια: «Κάτι τεράστιες κεφαλές | καὶ κάτι μύτες, Ισκιοι τοῦ κεριοῦ | σὲ τοῖχο ἀσβεστωμένο | καὶ κάτι μάτια σὰν τὶς κόχες | σὲ σπίτια παλαιάκα χωρίς | τὸ στόλισμα τῆς γλάστρας | καὶ κάτι μέλη σὰν κλαδιά κλημάτων ξεραμένων». Γιὰ τὶς ἀδικίες καὶ τοὺς σκοτωμούς ἡ ποίησή του δημιουργεῖ ἐρωτηματικὴ ἀναστάτωση, μὲ τὴν πικρὴ συγκίνηση καὶ τὸν ὑποβλητικὸ δρθιολογισμὸ της. Σὰ ν' ἀλεποτινάζει ἀπ' τὴν οὐρά καὶ νὰ χτυπάει κατάχαμα τὸν κακὸ δαιμόνιον ποὺ κρύβει μέσου του δ μισάνθρωπος. 'Απὸ τὸ βάθος τῆς ἀνθρωπιδ τοῦ ποιητῆ, ξετινάζεται μιὰ δργή, μιὰ κραυγὴ ἀπόγνωσης στὸ εὐλαβικὸ ἀτένισμα τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀξιῶν, καὶ σὰν ἐκκλησιη, σὰν προσταγὴ γιά τὴν ίστορόπιση τ' ἀλλοπρόσωπου κόσμου. Φλόγα καὶ πόθος γιὰ

τὸ πάστρεμα τοῦ παλιοῦ καὶ τοῦ σάκιου· καὶ δραμα καὶ δίψα γιὰ τὸ χτίσιμο τοῦ δημιουργικοῦ καὶ τοῦ καινούργιου. Ὁλα τὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς του, διακοτίζονται ἀπόν· ἀστερευτοῦ καὶ διάπλατο αἰσθῆμα ποὺ τὸ λαμπραίνει δὲ γλυκός καὶ διάφανος λυρισμός του. Μιὰ ἀξιοθαύμαστη παρέλιοση εἰκόνων. Εἰκόνες συνθεμένες μ' εὐγενικές κι ἀνώτερες. Ιδέες ποὺ καθρεφτίζουν ἀντικειμενικά τὴ φυσική κι ἀνθρώπινη ζωή, παίρνοντας χρώμα καὶ μορφὴ ἀπό τὸ ἐσωτερικό ἀτελιέ του. Πότε δργίλος καὶ πότε τρυφερός, μά πάντα αἰσιόδοξος. Κι ἂν ἔχει τὴν ἀδυναμία νὰ παραφορτίζει (ἐστω καὶ συμβολικά χωρὶς νὰ βλέπει μιάν ἀσφυξία) πολλοὺς στίχους μὲ τὴ θεολατρική του οὐρανοβλεψία, ἐντούτοις δὲν παίνει ποτὲ νὰ ἔχει τὴ περαλιστική του ἐκτίμηση στὰ πράματα διτας ποιητής ἀλήθειας καὶ ζωῆς. Ὁ Κύρρος Χρυσάνθης Ιωῶς νάναι ἀδικημένος. Σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο ἔχει μιά ποίηση ποὺ σφύζει ἀπό ζωή, καὶ θὰ πάρει μιά μέρα τὴ θέση τῆς στὴν ιστορία τῆς Τέχνης. Ἀκόμα λίγοι σκόρπιοι στίχοι του: «Παῖςω μὲ τὸ στεφανί τοῦ ἡρωα [Πολὺ τὸ ξέχασε η ζωή. | Ή μάχη ὑψώνεται ως ίδεα | ἁπτός σὲ στέριον οὐρανό. | Οταν ὥηθει τὰ χειλά στὴν ἄγρικνια | δὲν ἔχει δὲν ἡλιος δάχτυλα χρυσά... | Τὸ μαντρο μας ώστι ποὺ στάζει μόχτον.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΣΕΤΤΑ: «Αἰνίγματα» ('Απὸ τὴν Εὔθοια)

Πρέπει νὰ δούλεψε πολὺ καὶ τόσο εθουνείδητα κι ἀκούραστα ἀνάμεσα στὸν ἀπλὸ ἔργαζόμενο λαὸ τῆς κεριοχῆς του· τῆς Εὔθοιας δ. κ. Δ. Σέττας γιὰ νὰ συλέξει δλα τὰ αἰνίγματα κατειθείαν ἀπὸ τὴ λαοσοφική τους πηγή. Ἡ ἔργασία του βραβευμένη, είναι μιὰ σκάνια, πλούτοδότρα συγκομιδὴ ἀπὸ αἰνίγματα, ἔμοηνεις, κι ἀναλύσεις κωδικοποιημένες. Ἐνα πρωτότυκο καὶ χρήσιμο βιβλίο. Μέσα του ἀποθηταρίζεται ἀφθονο ἰλικό τῆς λαϊκῆς αἰνιγματολογίας. Τὸ αἰνίγμα είναι ἕνα ἔρωτηματικὸ σχῆμα λόγου μὲ ἀνεξήγητη υποθετική παρομοιώση. Τὸ ἔργο διανθίζεται καὶ μ' ἔξυπνα καὶ θυμόσσοφα διασκεδαστικά λογοπαίγνια. Τὸ βιβλίο του κ. Σέττα, διαλεχτὸς λαογράφου, είναι χωρισμένο στὰ ἐνδιαφέροντα καὶ στὰ πράματα τοῦ κόσμου τῆς λαϊκῆς χαρᾶς κι εὑρεσιλογίας· καὶ σὲ εἰκόνες ἀπὸ δυορφα χωριά τῆς γενέτειράς του. Όμως είναι καθολικά διδαχτικό κι ἀκολαυ-

στικό. Ὅσο είναι ἡ Ἑνοια τῆς λαογραφίας συνδεμένη στενά ριζόψυχα μὲ τὸν ἀνθρώπο. ἀλλο τόσο κι ἡ αἰνιγματολογία μὲ τὴν Ἑνοια τῆς λαϊκῆς παιδεύσης καὶ τῆς ἔθνολογικῆς ἀξιας. Τὸ αἰνιγματολογία μιὰ ιδιάζουσα διμοιωματικὴ αἰσθητικὴ ἀπόλαυση. Ὁ Δ. Σ. ἐκπαιδευτικός καὶ συγγραφέας ἀξιος τῆς ἀκοστολής του κέρδισε τὴν ἐχτίμηση καὶ τὴν ἀγάπη μας.

Λάμπρος Μάλαμας

ΣΤΑΥΡΟΥ ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΥ «Σὲ χρόνο Ἐμβατήριου»

Ἐνας βαθυτόχαστος τραγουδιστής δ. κ. Σ. Θανόπουλος ἀκούγεται ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ἐρήμου κι ἔρχεται καλπάζοντας νὰ σταματήσει μέσα στὴν ἀκρεαντοσύνη τῆς ὁχλοβοής. Μετάλη καρδιά καὶ καθάρια πέννα. Τραγουδάει τὸν πόνο, τὴν ἀδικία, τὰ δάκρυα ποὺ στεγνώνουν ἀπαρατήρητα. Τραγουδάει τὸ χρόνο ποὺ φεύγει ἀδικος χωρὶς στοργή, χωρὶς ἀγάπη.

Σ' αὐτὴ του τὴ συλλογὴ είναι διάχυτη ἡ ἀγάπη καὶ τὸ παράπονο δικῶς τὸ ποίημα (ΤΕΡΕΖΙΝ). Σταγόνα - σταγόνα μάζευει τὸ νερό τῆς βροχῆς καὶ τὸ κάνει ἀπόσταγμα. Φάρμακο καὶ τὸ δίνει στ' ἀνήλιαγα υγότειο ἐκεὶ μέσα ποὺ υπαρχουν καρδιές ποὺ δὲν τὴ δρόσισε ποτὲ τὸ χάδι καὶ τὸ χαμόγελο. Ὁ δ. κ. Σ. Θανόπουλος είναι λυτρωτής τοῦ πόνου καὶ τοῦ ἀγχούς. Είναι ποιητής ποὺ διαρκῶς μάχεται γιὰ τὸ καλύτερο. Οι στίχοι του ἔχουν καὶ βάθος, κι ἀγκαλιάζουν πλατιά τὴν κοινωνία. «Τὸ χιτώνα τῆς ἀγαπῆς σοθ προσφέρω | νὰ τὸν φορεῖς | τὴ νύχτα τοῦ χειμώνα | νὰ μη κρυώνεις... | Τὴ φορεσιά τῆς εὐτυχίας ποὺ διφάνω | νὰ τὴ φορέσεις στὴ μεγαλη γηροτή τῆς | Ἀγάπης... | Σήμερα πλέκω ἔνα τραγούδι | τού πάνω του | ζωγραφίζω τὴ δυστυχία σου | μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ συγκινήσω | τοὺς χιονινθρώπους...» Καὶ προχωρεῖ σὲ φρες μηγάλες ιστορικές ποὺ θέλει μὲ τὴν δημοφυνη ματιά του νὰ κάνει ἔρευνες νὰ δώσει πιότερην ἀλήθεια. Πιράφνει τὴν παγωνιά ποὺ καίει ἀδικα τὰ νιόβγαλτα λουδουδία. Τὰ ποιήματα του ἔχουν μουσικότητα καὶ λυρικό καλμό. Μοιάζουν μὲ τὸ χρυσαφι ποὺ καὶ στὸ σκοτάδι ἀστρακοβολάει. Τὴν ἀξια τίκοτα δὲν τὴ ἀλλοιώνει.

Δέσποινα Θ. Ασημακοπούλου

Μέτινη πειθώ τῶν ἀριθμῶν

* 1.800.000 χρόνια πέρασαν ἀφότου βρέθηκε Ἑνας πρῶτος ἄνθρωπος στὴν Τανζανία τῆς Ἀφρικῆς.

* 13 δισεκατ. ἐκατὸ διατομύρια δολάρια ζήτησε ἀπὸ τὸ Κογκρέσο τῆς Γερουσίας δι πρόεδρος Τζόνσον γιὰ τὸν πόλεμο τοῦ Βιετνάμ.

* 15.000 δολλάρια ἄφησε διαθήκη δι ἀμερικανὸς Λούσιος Μπέμπε ἀπὸ τὴν πολιτεία τῆς Βιργινίας, στὸ Σκύλο του ράτσας ἀγίου Βερνάρδου...

* 300.000 νεκροὶ κομμουνιστὲς ἔπεσαν στὸν ἐμφύλιο πόλεμο τῆς Ἰνδονησίας ἀπὸ τὶς 30-10-65 ὥς τὶς 10-3-66.

* Ἡ λαϊκὴ Κίνα ἔχει τὸ μεγαλύτερο κατὰ ξηρὰ Στρατὸ τῆς γῆς ποὺ ἀνέρχεται σὲ (2¹/₂) δυσμισὶ ἑκατ. ἄνδρες.

* Στὴν Ἀθήνα τὸ 1985 προβλέπεται δι τὸ 0.000 400.000 αὐτοκίνητα ποὺ ἡ κυκλοφορία θὰ καταστεῖ ἀδύνατη.

* Τὸ 1805 γεννήθηκε σὲ ὅρεινδ χωρὶς τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν τῆς Σ. Ἐνωσης δ Σιραλὶ Μισλίμοβ δπουζεὶ καὶ σήμερ'

ἀκόμα κι εἶναι ὑγιέστατος πατώντας τὰ 161 χρόνια του. Παντρέφτηκε τρεῖς φορές, κι εἶναι δι γηραιότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

* 13.990 θάνατοι σημειώθηκαν κατὰ τὸ 1965 ἀπὸ χολέρα σὲ 23 χῶρες τῆς υφηλίου.

* Οἱ διαιτολόγοι συνιστοῦν δι τι γιὰ νὰ ζήσουμε πολλὰ χρόνια καὶ νὰ διατηρήσουμε τὴν ύγειας μας εἶναι ἀπαραίτητο νὰ καταναλίσκωμε 2.300 θερμίδες τὴν ήμέρα καὶ 3.200 θερμίδες ἢν κάνωμε βαριὰ ἐργασία.

* Τρεῖς Ἄγγλοι μυλόρδοι σύμβουλοι στὴν Η.Ε.Μ. τῆς Ἀθήνας εἰσπράτουν συνολικοὺς μισθοὺς 2 ἑκατομ. τόχρόνο.

* Στὰ 1949 δταν ἡ Κίνα ἔγινε λαϊκὴ τὰ 90% τοῦ πληθυσμοῦ της ἡταν τελείως ἀγράμματοι. Σήμερα ἀπὸ τὰ 650 ἑκατομ. στὶς πολιτεῖες μόνο σὲ 24 ἑκατομμύρια περιορίστηκε δ ἀναλφαβητισμός.

Όνόματα τῆς Ἀθανασίας

ΑΠ' ΤΗ ΜΕΓΑΛΟΣΥΝΗ ΤΟΥ ΛΙΝΚΟΛΝ

Ο παλιὸς καὶ θρυλικὸς πρόεδρος πῶν Η.Π.Α. Α. Λίνκολιν δταν πήγαινε τότε στὴν Οὐάσιγκτων γιὰ τὴν ὄρκουμσια του, πολλοὶ ἄνθρωποι τὸν πλησίαζαν στὴν πλατφόρμα τοῦ Σιδηροκοδ Σταθμοῦ γιὰ νὰ σταθοῦν πλάϊ - πλάϊ μ' αὐτὸν καὶ νὰ μετρηθοῦν στὸ μπδī μαζὶ του. Στὸ Πίτσμπεργκ, μετρήθηκαν πολλοὶ μεγαλόσωμοι, μά ἀποδείχτηκαν δι τι ἡταν ψηλότεροι μόνο στὴν κορμοστασιά τους. Ο Λίνκολν ἡταν μεγάλος στὴν ψυχὴ καὶ στὸ πνεῦμα, στὴ σεμνότητα καὶ τὴ μετριοφροσύνη. Οταν κάποιος ἀπὸ τοὺς στρατηγούς του τὸν πρόσβαλε, δι ἀείμνηστος πρόεδρος εἶπε: «Θὰ κριτοῦσα τὸ ἄλογο του, ἢν θὰ μᾶς ἔδινε νίκες». Ήταν τόσο μεγαλόψυχος σὲ ἀνεχτικότητα ποὺ ἐμειναν τ' ἀθάνατα λόγια του: «Μὲ κακεντρέχια σὲ κανένα, μὲ ἀγάπη σὲ δλους».

Εἶχε βαθειὰ συναισθηση στὴ δίκαιο-

σύνη. Συγχωροῦσε πολλούς. Γιὰ τοὺς στρατιῶτες ἔλεγε πῶς δέν πρέπει νὰ κατηγοροῦνται γιὰ δειλία στὴ μάχη. Ήταν λεπτὸς καὶ σὲ χιοῦμορ τόσο ποὺ σατίριζε καὶ τὸν ἔαυτό του. Οταν τὸ ἀνάφεραν δι τι ἔνα μέλος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου του, τὸν ἀποκάλεσε τρελλό... Ο Λίνκολν ἀποκρίθηκε: «Πρέπει νὰ ἔχει δίκιο, εἶναι πολὺ ἔξυπνος ἄνθρωπος». Η πίστη στὰ ἴδαινικά του ἡταν ἀκλόνητη καὶ ριζωμένη βαθειὰ στὴν ψυχὴ τῆς ἐλευθερίας. Σὲ μέρες πολέμου ἔλεγε: «Ἄς ἔχουμε πίστη δι τὸ σωστὸ δίνει δύναμη, καὶ μ' ἀντὴ τὴν πίστη ἡς τολμήσουμε νὰ κάνουμε μέχρι τέλους τὸ καθῆκον μας δπως τὸ καταλαβαίνουμε». Στὸ βιβλίο τῆς Ιστορίας τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, δ Λίνκολν μᾶς ἄφησε τὸ φωτεινὸ πέριασμά του. Ήταν Ἑνας ἀπὸ τοὺς ἡμίθεους τῶν δίκαιων ἀγώνων τῶν σκλαβομένων μαζῶν, γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἀδερφοσύνη.

Μετάφρ. Ἐπιμέλεια
Κατίνας Χαροπούλου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΚΑΤΙΝΑΣ ΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ο «ΠΑΠΥΡΟΣ ΛΑΡΟΥΣ»

Είναι τεράστια καὶ πολύτιμη ἡ συμβόλη τῶν ἔργων τοῦ «Πάπυρου» στὴ νεώτερη ἐπιμορφωτικὴ πορεία τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Εθνους μας.

Παράλληλα μὲ τὴν πλούσια καὶ πολύτιμη ἑγκυκλοπαίδεια, τις ἄλλες ἑκδόσεις, κυκλοφορεῖ μιὰ σειρὰ ἀπὸ μεγάλα μνημειώδη ἔργα, ποὺ θὰ παραμείνουν στὶς τωρινὲς γενὲς καὶ στὶς μελλούμενες, οἱ φωτεινότεροι φάροι, Ιστορικῆς, Φιλολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς δημιοιχγίας. Ἀγέρωχη ψυχὴ καὶ δρυιπνος νοῦς τοῦ «Πάπυρου» είναι δὲ Γενικὸς Διευθυντής τῆς Ἐπιστημονικῆς αὐτῆς Ἐταιρίας τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων δὲ κ. Ἀνδρέας Ποιονάρας, ένας φωτεινὸς Εἴρυτάνας, ποὺ διαλάμπει σὸν ἀπὸ τὶς κορφάδες τοῦ Καφτενησιοῦ τῶν Ρουμελιώτικων βουνῶν, ὡς τὴ ματέρθερχη δοξασμένη γῆ τῆς Πίνδου, καὶ ἀπλώνεται κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδας σκοπῶντας τὰ νάματα τῆς μόρφωσης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

●
ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΑΣ ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Χρονία μὲ τὴ χρονιὰ τὰ Γιάννινα παιδονινὸν δὲ καὶ πιὸ καινούργιες δψεις δημοφιᾶς καὶ ἀνανέωσης. Ὁ παμφάγος χρόνος δὲ μιάδεσε μὲ τὸ ἀβυσσαλέο καὶ ἀδυσύπητο περασμά του νὰ ξαλείψει τὸ παλιὸ Γιανιώτικο χρώμα. Ἀνάλογα περισώθηκε. Κάθε χώμα κάθε πέτρα ἔδω, μιλάει γιὰ Ιστορία. Οἱ τουριστες γοητεύονται καὶ ἐνθουσιάζονται ἀπὸ τὶς δημοφρίες καὶ τὰ τοπία μας. Τὸ πανέμορφο Σπήλαιο, ἡ λαμπροβόλη στὰ ήλιοφέγγαρα ἀπλάδα τῆς Λίμνης. Ἡ Δωδώνη. Τὰ Μουσεία, τὸ μαγευτικὸ καὶ δλδόβλαστο Νησάκι μὲ τὸ ἀρχαῖα. Τὸ δένγονο τῶν πεύκων. Ἡ φιλοσοφικὴ Σχολὴ. Ἡ Ἀκαδημία. Καὶ τόσα ἄλλα. Ἡ Ανοιξαν πλατείες. Πλάτιναν δρόμοι. Προχωρεῖ ἡ πολεοδομικὴ ρυμοτομία. Παντεῦ οἰκοδομικὴ μεταμόρφωση. Ἡ πύκνωση τῶν νέων κατοικιῶν καὶ ἡ ἔνωση τῆς πόλης μὲ τὰ γύρω καμπογάρια. Τεράστια χτίσιμα καὶ ξενοδοχεία. Οἱ τουριστικοὶ χῶροι ἀξιοποιούνται. Τὰ σπίτια ἀπο-

χτοῦν συγχρονισμένο ρυθμό. Καὶ σιγὰ σιγά, κάθε παλιὸ καὶ στενάχωρο παραχωρεῖ τὴ θέση του στὸ εἰρύχωρο τὸ εύκολο καὶ δινετο. Ὁ Δῆμος φροντίζει δοσο μπορεῖ γιὰ κάθε καλύτερη ἑσωτερικὴ διαμόρφωση τῆς πόλης. Ὁ Δημοτικὸς Σύμβολος κ. Δ. Μακρῆς ἐπιτελεῖ ἔνα ξεχωριστὸ ἔργο σὲ πάρκα καὶ πλατείες. Ἀνέλαβε τὸν καλαισθητικὸ τομέα τοῦ πράσινου, καὶ μὲ ζῆλο καὶ εὔσυνειδησία χάρισε πολλὴ δημοφιά στὴν πόλη. Τὰ Γιάννινα θὰ γίνονται ἀκόμα πιὸ ώφαία, καὶ διὰ μὴ δὲν τὰ πρόσεξαν δοσο ἐπερπετεῖ οἱ ἄλλεπάληδες κυθερώνησεις. Ἐνας τόπος περιηγητικοῦ θαυμασμοῦ, ένας χῶρος πνευματικῆς ἀχτινοβολίας, ἀναψυχῆς καὶ γαλήνης. Τὰ Γιάννινα μαγεία καὶ θάμπος γιὰ κάθε τουρίστα, καμάρι τῆς Ἡπειρος καὶ τῆς Ἑλλάδας.

●
ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΔΕΡΦΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Στὴν Ἀθήνα ἔκδιδονται ἔχιδς ἀπὸ τὴ χοντρόπετον καὶ χοντρούκαλη «Ν. Εστία», καὶ τὴ φιτριαστικὴ καὶ ἀπρόσιτη «Ἐπ. Τέχνης», τέσσερα ἀδερφὰ προσδευτικὰ περιοδικά. Ὁ «Λαϊκὸς Λόγος» ἡ «Δωδέκατη Ήμέρα», τὰ «Ιελφικὰ Τειράδια» καὶ δὲ Νεοελληνικὸς Λόγος, ποὺ διευθύνονται ἀντίστιχα οἱ ποιητὲς Β. Ρώτας, Π. Παναγιωτούνης, Φ. Ιελφῆς, καὶ Μ. Σταφυλᾶς. Παράλληλα καὶ τὰ τέσσερα ἔχουν ἀντικειμενικὲς ἀλήθειες. ἔχουν ἀχτινοβολία καὶ δημόση, προβάλλουν σύγχρονες ίδεες, καὶ λόγο ποὺ πείθει. ἔχουν συναίσθηση πνευματικῆς εὐθύνης. Οικονομικὰ ἀπροστάτευτα. Ἀντιμετωπίζουν τὰ ἔξοδά τους μὲ ἡρωισμό. Καὶ διγωνίζονται. Πιάνουν προβλήματα, καὶ χρίνουν μὲ παρησία. Ἀπὸ τὴ σκοπιά του τὸ καθένα ἐλέγχει δοσο μπορεῖ μὲ τὸ φακό του τὴν πνευματικὴ ζωή. Ὅπερασπίζονται τὴ δικαιοσύνη, καὶ ἀνάλογα διδάσκουν. Τὸ «Ἐλ. Πνεύμα» ἀπὸ τὴν ἀπόντιαρη καὶ παράμερη γωνία του ἀπὸ τὸ ἀλαργινὸ τὸν μετερίζει στέλνει ἀδερφικὸ χαιρετισμό. Ἰσως πιὸ φτωχὸ καὶ ἀδύναμο, ἀλλὰ σχληρὸ (ἀπὸ τὸν πόνο καὶ τὰ βάσανα) καὶ δίκιο, προσπλαθεῖ γὰρ πορεύεται, σκέψη τὴ σκέψη, χραβγὴ τὴν χραβγή, λάμψη τὴ

λάμψη, νὰ πορεύεται πλαῖ σιδ λαδ καὶ σι· ἀδιεργά του πνεύματα. Γιὰ τὴν ἡθικὴ ἔξυγιανση, τὴν πρόδοδο τῶν Γραμμάτων, τ' ἀνέβασμα τῆς Τέχνης, κι ἐννιά νέο πνευματικὸ πολιτισμό, ἀντάξιο τῶν ἀξιών προγόνων μας, τῶν ἀθάνατων ἡρώων τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἀγαπημένης μας Πατρίδας!

ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΣΤΙΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ

Ἡ ἴδρυση βιβλιοθηκῶν στὶς ἑπαρχίες κι ὁ ἐμπλουτισμός τους συχνὰ μὲ βιβλία, ἀποτελεῖ μίὰ καλὴ μορφωτικὴ ἀρχὴ γιὰ τὸ λαδ. Γίνεται μιὰ ἀθρόψη δουλειά, ἀπὸ τὸ προσωπικὸ τῆς Κινητῆς Βιβλιοθήκης ποὺ ψυχὴ καὶ πνοὴ του στάθηκε μιὰ σεμνὴ φιλόπονη κι ἀκούγαστη γυναικα ἡ κ. Στέλλα Πέππα - Ξεφλούδα τιμηματάρχης τοῦ 'Υπ. Ηαιδείας. Ὁμως τὸ κράτος πρέπει νὰ διαθέτει γερὰ κονδύλια γιὰ ν' ἀγοράζονται πολλὰ κι ὡφέλιμα βιβλία. Ἐτοι μπορεῖ νὰ κεντριστεῖ τὸ ἐνδιαφέρο καὶ τὸν πληθείων κι δλων, γιὰ μιὰ πλούσια αὐτομόρφωση. Ἡ δραστηριότητα τῆς κ. Ξεφλούδα ἀποδίνει καφοπού. Ἡ ἴδρυση ἀκόμα περισσότερων βιβλιοθηκῶν κάνει πλατύτερη τὴν καλὴ ἀρχὴ, γιὰ μελέτη καὶ μορφωτικὴ καλλιέργεια, γιὰ γνώση καὶ πρόδοδο. Ἰσως τ' ἀποτελέσματα νὰ μὴν είναι πολὺ μεγάλα. Είναι πάντως ὡφέλιμα ἔστω καὶ μικρά.

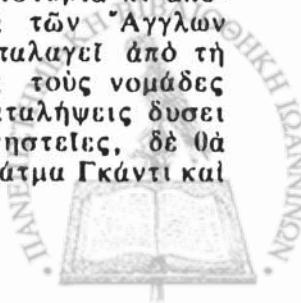
Ἄς νιώσουν σιγὰ σιγὰ οἱ ἀνθρώποι πῶς τὸ βιβλίο είναι μιὰ βασικὴ θροφὴ ποὺ ἐφοδιάζει τὸ νοῦ καὶ ζεσταίνει τὴν καρδιὰ τ' ἀνθρώπου γιὰ τὴν προκοπὴ καὶ τὴν εὐτυχία του. Κέβαια ὑπάρχει ἡ ἀδιαφορία γενικά γιὰ μελέτη στὴ δική μας καθυστερημένη κοινωνία. Λέν ἀγαπέται τὸ βιβλίο δο πρέπει, δο τὸ λατρεύουν οἱ πολιτισμένοι λαοὶ τοῦ κόσμου καὶ τὸ συντροφεύουν κάθε ὥρα. Τὸ νιώθουν λαχταριστὸ ἀπόχτημα πολύτιμης θρυφῆς ἀνάγκη, πανηγυριά καὶ βίωμα, κομάτι τῆς ψυχῆς τους. Ἔδω τὸ ἀποστρέφονται οἱ ἀνίδεοι οἱ κούφοι, οἱ κρενοί. Ὁμως οἱ εὐθύνες, βαραίνουν γενικώτερα τοὺς ἔξουσιαστὲς καὶ τὶς συνθῆκες. Ηφέπει δὲ σκοτιαδισμὸς μὲ τὰ σύμφυτα τὰ φιλικά του αἴτια νὰ ξαλειφτεῖ, γιὰ ν' ἀνοιξούμε πλαυτὰ τὸ δρόμο τῆς ἀφύπνησης καὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ λαοῦ μας.

ΤΑ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ Τ' ΑΔΙΚΑ

Οἱ ἀπελευθερωτικοὶ ἀγῶνες τοῦ 1821 καὶ τοῦ 1941-44 είχαν κοινὰ σημεῖα, κοινὰ ιδιαίτερα, δμοιοὺς σκοπούς, τὶς ἰδιες ἐπινίκειες ἀτυχίες. Ὁσο μεγαλειώδη ὑπῆρξαν αὐτὰ τ' ἀπολυτρωτικὰ κινήματα γενημένα πὸ τὸ λαδ γιὰ τὸ ἔθνος, τόσο εἰρωνικὴ κι ἀπατηλὴ στάθηκε ἡ μοίρα γιὰ τὶς κατοπινὲς ἀνταμοιβές. Μόνο μιὰ διαφορὰ ὑπῆρχε: στὰ πολεμικὰ μέσα. Κατὰ τ' ἄλλα... Νικητὲς οἱ Δημοκράτες, κι ὑστερα στὴ φυλακὴ Φυγομάχοι οἱ κοτσαμπάσηδες ἢ σύμμαχοι τοῦ ἔχθροῦ, κι ὑστερα πρῶτοι στὴν Ἀρχὴ. Μοναρχικοὶ καρπώθηκαν τὴν ἔξουσία καὶ μετὰ τὸ '21 οἱ ἴδιοι καὶ μετὰ τὸ '44. Οἱ γεναῖοι στρατηγοὶ σὰν τὸ Μαχογιάνη, τὸν Κολοκοτρώνη κ.ἄ. φυλακίστηκαν! Τί σύμπτωση!! Τί ἀντινομίες! Αὐτὴ ἡ τύχη περίμενε καὶ πολλοὺς νεώτερούς στρατηγοὺς τῆς Ἐθν. Ἀντίστασης, σὰν τὸ Μπακιρτζῆ, Κοσίντα, Αὐγεόδπουλο. Στὶς μέρες μας μάλιστα ἔκλεισαν στὴ φυλακὴ τὸ στρατηγὸ Αὐγεόδπουλο 80 χρονῶν γέροντα κι ἀρωστὸ γιὰ νὰ πεθάνει τιμωρημένος γιὰ τὶς ὑπηρεσίες ποὺ πρόσφερε στὴν πατρίδα καὶ στὸν τότε συμμαχικὸ ἀγώνα. Μπράβο!!..μισαλόδοξοι ωμιοί! Μπράβο δικαιοσύνη καὶ φιλότιμο!! Σκοτώθηκαν τόσοι ἀπὸ τὴ νάρκη στὸ Γοργοπόταμο... «Κι ἐκεὶ δπο χρωστούσανε...» πῶς λέει κι ἡ παροιμία κτλ. κτλ. Στὴ νεώτερη Ἑλλάδα (ντρέπομε ποὺ τὸ λέω) γίνονται ἀλόγεντα, ἐγκληματικὰ κι ἀδικα πράματα. Ἀπόδειψεν δὲ αὐτοσεβισμὸς στὰ δικαιώματα. Ἀπόλειψαν καὶ τ' ἀνθρωπιστικὰ αἰσθήματα. Ἀγωνίζονται, δοκιμάζονται οἱ τίμιοι πατριώτες, κι ἐπικρατοῦν οἱ φαῦλοι. Χαιρε βάθιος ἀμέτρητο... τοῖς παραλογισμοῖς!!

Η ΠΕΙΝΑ ΤΩΝ ΙΝΔΩΝ

Οἱ Ἰνδοὶ πεθαίνουν στοὺς δρόμους ἀπὸ τὴν πείνα. Αὐτὸ στὴν ἐποχὴ μας συγκινεῖ κάθε ψυχικὰ πολιτιπόνετο ἄνθρωπο τῆς γῆς. Ὁμως αὐτὸς δὲ λαὸς μὲ προϊστορία κι ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνες κατὰ τῶν Ἀγγλῶν πειρατῶν, θάπτεται νάχει ἀπυλαγεῖ ἀπὸ τὴ μάστιγα τῆς πείνας. Αὐτοὺς τοὺς νομάδες τοὺς γεμάτους ἀκόμα προκαταλήψεις δυσει δαιμονίες, προσευχὲς καὶ νηστείες, δὲ οὰ συγχωρούσαν σήμερα οἱ Μαχάτμα Γκάντι καὶ Ραμπιτρανάθ—Ταγκόρ.

Λίγα ἀπὸ τὰ Μνήματα εἰς τὸ "ΕΛ. Πνεῦμα,,

"Εν αὐτῷ καὶ ρετιούρες

Τοῦ Κ. ΧΑΤΖΗ

Διέβασα τοὺς «Ἀπόκληροὺς τοῦ Ηλίου» καὶ συνεχίζω τὴς Γῆ τῶν Αδερφῶν μοια. «Ἄργιοι τοὺς ποιητικούς» Αντίλελους τοῦ Ηλίου καὶ ἔχοντα περὶ τὰ «Πούλια τῶν Κατσιγίδων». Στὰ βιβλία αὐτὰ γίνεται αἰσθητὸς ὁ λόγος τοῦ Γουβᾶς Χουτιμάνη, αδοκίας τὸν ἥχο ποὺ δημιεῖ, τὸν ἥχο τῆς ἀνθρώπινης φωνῆς. Αὗτά ταῦτα εἶναι γεμάτα φόνος καὶ διναιμη ὄμορφοῖς σκέψης καὶ αἰσθημάτος, τοῦ συγγραφέα—ἀνθρώπου ποὺ φλέγεται ἀπὸ τὸ πέδον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς κατανόησης γιὰ τοὺς «ταπεινούς» καὶ ταπεινωμένους, ἀπὸ τὴν τυραννία τῆς ἀδυνατίας καὶ τὴν δύναμια τῆς διάθετος, ἐπλούς καὶ καρτερικούς ἀνθρώπους.

Ποιεῖ ξέρει μὲ τὸ μόχθο τοῦ συγγραφέα ἀναπτυγμένα, τὰ βιβλία αὐτά σὲ τραβοῦν δόκιμος διηγητής τὸ οἰδέρο, καὶ διψασμένη, ἡ γραμμή, σου δέχεται—δόκιμης ἡ φρυγιά, γῆ, τὴν βρούτη, ποὺ περιμένε—τὴ ζωγόνα μετάρρυτη, ἀπὸ ἀλτήθειας ζωῆς, ποὺ ξεπλύωνται ἀπὸ κοινωνικές καταστάσεις καὶ ἀνθρώπινες μαρφές. Γίνονται φλέγες δύριπνοις καὶ διηγητικοί, γνώστη, γιὰ τὸν ἀνθρώπο καὶ τὴ ζωή του.

Τὰ ἔργα τοῦ συγγραφέα εἶναι συμπικνωμένα, σίστα: τῆς πείρας καὶ γνώσης ζωῆς, τῆς θεώματα καὶ οἱ συγκινήσεις, μιᾶς θαύματος γνώσης καὶ ψυχικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀντιθρώπων τους, ποὺ περιγράφει καὶ διαλέγει, συλλέγοντας ἔτοι τὴ διαιρέσεων, τους. Εἰς Ι.Ι.Ι.Ι.Ι. ἔπειτα φέρεται μιὰ ἀλτήθεια—δόκιμη, ἡ λογοτεχνία ἐξαιλούσθει νὰ εἰναι εὖ καὶ δέκια ὑπόθεση, καὶ ἔγινον ἔργο τῶν αὐτοδίθετων, αὐτομόρφωτων καὶ εἰαλούστων ἀνθρώπων. Είναι τέτοιος (κοντά στοὺς πολλοὺς οἳ, λογοτεχνία μαζί) εἶναι καὶ ὁ Λάμπρος Μέλαμπας, ἐργατικής τοῦ μίλου, στρατιώτης ἀπὸ καταναγκασμὸν οἳ, βιοτάτη, γιὰ τὸ θάνατο, στεργμένος δύσκη καὶ στοργή, ἀπὸ γνωστούς, διηθετικούς μαχητής τῆς Αντίστασης, διαπονιδεύτος—καὶ μαρφωμένος στὸ πλέρεστο Πανεπιστήμιο τῆς μεταπολεμικής ζωῆς, συγγραφέας τοῦ πονημένου καὶ καταπιεσμένου, ἀνθρώπου.

Στὶς μέρες μαζί, ἡ σωστή, καὶ ἡ δρυγή, τῆς κριτικῆς (μὲ Θλεύη ἵπευθυνότητας καὶ κριτήριου) ὑπὸ δικαιίουται ἀπὸ φαρισαίοις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς πολύτης, εἶναι ἡ Θλεύη, δικιάδροστη, στὴν δέκιαντη, καὶ τὴν ἀληθινή, φεντη, τῆς πάχνης. Εγκριτής σὲ κάθε δικιάδροστη πνεύματος—μὲ σπασθητή, ἡθικής εἰδίνης, δρυγής, ποιητικής, σεισθητή, συνειδητή—μὲ θάνατο, ἀδιαλλαξία, λογοτεχνικὸς δημιουργός. (Βαρετά ἡ κρίση, τῆς λογοτεχνίας δεν τὸ λογοτεχνία θὰ δρεπούθει...). Η ἄποκλιτη τῆς κριτικῆς σύντηξη διερρέει τὴν κατάταξη—καὶ μόνο τῶν φρόνων τῆς.

Αὕτη τὸ λογοσέλιδο περιοδικό—ἐπαλέγη, ἀπαρτ., τοῦ θεότητος, τυγγραφέα, δὲν τὸ βίζων πλέον μὲ κάτι τεύχη, πολυσέλιδο περιοδικόν ποὺ προσποιούνται δὲν ἐπιθεωροῦν τὴν Τέχνη.

Ο Λάμπρος Μέλαμπας εἶναι καὶ μένει ρίζωμένος οἳ, γῆ—ζωμένος μὲ τὴν πίκρα καὶ τὸ θάνατον τῆς ζωῆς, τὴν δύναμια καὶ τὸ πρασεπτικὸν φρόνημα, τῶν ἀδερφῶν ΜΑΣ. Οἱ ἀπλοὶ ἀνθρώποι, διηθετικούς τοῦ συγγραφέα στὰ βιβλία του, εἶναι οἱ ἀρέστοι θεοί του, οἱ αὐτοίς πιστεῖς καὶ γι' αὐτούς γράφει.

Χαιρετίζω τὴν ὑγιὴ πνευματική, βούλαχορφή, τῆς λογοτεχνικῆς μαζί Ηλίου, στὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ Γιαννιώτη, συγγραφέα καὶ διανοτήτη, Λάμπρου Μέλαμπα. Δίνω μὲ δόλο τὸ θυμασμό καὶ δημάτη, τὴν πιὸ καλὴ θέση, στὴν καρδιά μου. Ζερίγγω τὸ θαυμασμένο καὶ δημιουργικό γέροντο του, στέκομαι κοντά του.

Μολράζε δικαιοράστα, πνευματικές ἀδερφές, τὶς ζεστές ρέτες ἀπὸ τὸ θάνατο, τῆς τέχνης σου, τὸ ζωμένο μὲ τὰ βίστα καὶ τὶς δρυγούς, τὶς λαχτάρες καὶ τοὺς πόλους, τὶς ἀλπίδες καὶ τὴν πίστη, τῶν ἀπλῶν δινυπότεχνων ἀνθρώπων τῆς γῆς τῶν ἀδερφῶν ΜΑΣ.

«Ἐσύ, ὡ Βάρδε ἀληθινέ!.. γιὰ τοὺς ἀνθρώπους θλούσα (δόκιμος στὸ πολημά σου θάλεις νὰ ναι οἱ διδότεχνοι σου) εἶσαι ἀληθινὸς λογοτέχνης γιατὶ εἶσαι καὶ μένεις, πρῶτης ἀνθρωπος.

Ψήλα τὴ ζωή, καὶ πιὸ ψηλότερη τὸν «Ἀνθρώπον» διερρέει μαζί μου.

Κώστας Χατζῆς—Κριτικός
Θεσσαλονίκης

«Κύριε Μέλαμπα,

...Είμαι ἀπολύτως σύμφωνος μὲ τὶς ἀπόψεις σας. Η ἐποχὴ μας πρέπει κάποτε νὰ ἔχει καθαρίσει μερικὰ ουσιαστικά θέματα, στὴν πολιτική, τὴ θάνατο, τὴν κολούρα, τὴ φιλολογία, καὶ τὴ λογοτεχνία. Μᾶς προσφέρετε πολλά. Τὴν ἀλήθεια που εἶναι φωτεινότερη, ἀπὸ χλίους ήλιους.

Διατηρεῖτε τὴν ἀληθεία σας καὶ μάχεσθε ἀπὸ τὴ σκοπιά σας νὰ ὑπάρξει ἀλληγορική πορεία σ' θλεύη τοῦ τομεῖς ποὺ κρίνουν τὸ μέλλον αὐτῆς τῆς χώρας...».

Α. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Δινοτής «Ελευθ. Λόγου»
Αθήνα

ΜΕΤΟΣΦΥΡΙ ΣΤΑ ΚΑΜΩΜΑΤΑ

ΣΧΟΛΙΑ

Φανφάρες ύποκρισίας

‘Ο έκ Τέξας πρόεδρος των ΗΠΑ κ. Τζύν-
σον ποὺ παρὰ τὶς καθημερινὲς διαδηλώσεις
καὶ τὴ βῳὴ τῶν λογικῶν καὶ φιλειρηνικῶν
Συμπολιτῶν τοῦ Ἐθνους του μακέλεψε τὸ
Βιετναμικὸν καὶ Ἰνδονησιακὸν λαὸν καὶ ἐπιμένει
νά̄ ναι τὸ ὑποχείριο τῶν ἀπάνθρωπων
καὶ φιλοπόλεμων καρχαριῶν ποὺ δολοφό-
νησαν τὸν Κένεντν, ὑπόγραψε πρόσφατα
στὸ Κογκρέσσο καὶ ἔνα νόμον περὶ Ἰσων
δικαιωμάτων γιὰ τοὺς λαοὺς κ.λ.π. Ὡ̄
τῆς παραφροσύνης καὶ τῆς λαοκτονίας!!

Μνήσθητι Κύριε! Καμαρώστε τὶς φαν-
φάρες τῶν ὑποχριτῶν τῆς λευτεριᾶς καὶ
τῆς Ισονομίας. Καμαρώστε τοὺς φαύλους
ἀρχιπειρατὲς τοῦ πλούτου στὰ μακάρια ἔρ-
γα τους!!

«...Διέβασα τὸ περιοδικὸν σας καὶ χάρηκα τὸ
περιεχόμενὸν του. Ἀντρίκιο στὸν ἀντίλογό του,
προσθευτικὸν στὶς ἀπόψεις του, σωστό στοὺς στο-
χημούς του. Ἐνα περιοδικὸν ποὺ μὲ ξάφνιασε καὶ
μὲ κέρδισε. Εἵλικρινά συγχαρητήρια. Σᾶς θυμάζω
καὶ σᾶς ἔγαπω...»

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΗΛΙΚΙΔΗΣ
Λογοτέχνης—Θεσσαλονίκη

«...Δεχτεῖτε τὰ συγχαρητήριά μου γιὰ τὸ
πνευματικὸν τακμπούρι. Σᾶς ποὺ ἡ δραστηριότητά
του σελαγίζει ἐλπιδοφόρα στὸν πνευματικὸν μας
γύρο...»

ΘΑΝ. ΜΕΤΣΙΜΕΝΙΔΗΣ
Λογοτέχνης—Αθήνα

«Ἄγαπητὲ κ. Μάλαμα,
...Οἱ μαχητικοὶ σου ἁγῶνες μὲ συγκινοῦν βα-
σιά. Μὲ τὸ «Ἐλ. Πινεύμα» καὶ μ' ἄλλα τὰ ἔργα
του, μένω γοητευμένος. Νιώθω δὲ τίποτα δὲ χά-
νεται ἡταν ἐμεῖς τὸ κρατάμε μέσα μας ζωντανοί.
Σὲ Συγχαρω μ' ὅλη μου τὴν καρδιά...»

Γ'. ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ποιητής—Αθήνα

«...Ἡ πιὸ σωστὴ ἀληθινὴ καὶ κατασταλα-
γμένη πέννα χαρακτηρίζει τὸ «Ἐλ. Πινεύμα» ποὺ
τὸ διευθύνει μὲ τὴν ζωτικότητα καὶ ἀγάπη δὲ
ἐκλεκτής καὶ δημιουργικής Συγγραφέας κ. Λ. Μά-
λαμας...»

ΔΙΣΠ. ΛΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
Ποιητρια—Πάτρα

Μόδας βωμολοχία κι ἔλεος

Στὴν πρωτεύουσα ἡ αἰσχροχυδαιολο-
γία, ἔγινε πιὰ τῆς μόδας!! Πολλοὶ Ἀθη-
ναῖοι φλέγονται ἀπὸ τὸν πόθο γιὰ μιὰ
φυσικὴ ζωὴ!! Γιὰ μιὰ καλημέρα, μιὰ χαι-
ρετούρα, ἔνα ψύλλου πήδημα, «ζάχαρη»
τὸ λόγο ρέοντα τὰ χείλη τους. Σ' δποια
κουβέντα... σὲ λούζουν οἱ πλειότεροι μὲ
βωμολοχικὰ μαργαριτάρια. Κακολογίες κι
ἔλεος. Κι ἀπ' ἀγάπη σοῦ λένε...: σὰ νὰ
μὴν τρέχει τίποτα. «Ομως αὐτὴ ἡ γλώσσα
χάνει τὴν ψυχραιμία καὶ μιὰ πολιτισμένη
ἀγωγή. Καὶ δὲ μιαρτιρεῖ σεβασμὸν σὲ κάθε
συνάνθρωπο. «Ἀν ἀφαιρέσει κανεὶς τὰ δσα
λέγονται στὸ βαθυλώνιο Κοινοβούλιο πᾶχει
δλότελα ξενιτιλιστεῖ, κι ἔχει χρεοκοπήσει...
Δὲν πέφτουν δξω κι οἱ ἀπλοὶ πολῖτες μὲ
τὰ βρισίδια καὶ τὰ κοσμητικά!! Τῆς μόδας
βλέπετε κι δ βρώμικος λόγος!»

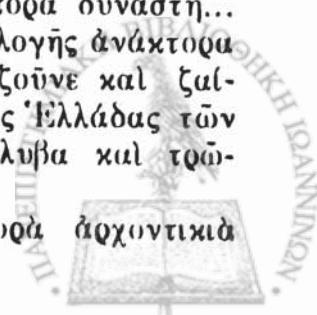

Καμήλα καὶ Καβούρι

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀφέντες στὸ Σαουδά-
ραβια Πασιὰ τῶν πετρελαίων (καπιταλ...
Π.Π.Α.) καὶ τῶν χαρεμιῶν, Σωούντ, πλη-
ρώνοντα ἀφθονο τρόφιμα στὸ Καβούρι ν'
ἀρχοντοζοῦν οἱ Κροίσοι ὑποταχτικοὶ καὶ
συνεταιρίοι, νὰ γλεντοζεῖ δλη ἡ κουστωδία
μιᾶς μοναρχίας...

Τελευταία, ἀκριβοπληρώνονταν κι ἔνα
εἰδικὸ κατάλυμα τοῦ ξενοδοχείου στὸ Κα-
βούρι μὲ ὑπερπολυτέλεια γιὰ νὰ καναρίζουν
μιὰ καμήλα δυδ καμηλόπουλα καὶ τοὺς
Καμηλιέρηδες νὰ τὴ φροντίζουν γιὰ νὰ κα-
τεβάζει γάλα νὰ πίνει νὰ δυναμώνει δ ἀ-
ράπης ἀναξ... γιὰ τὰ ξεπαρθενέματα τῶν
φιντανιῶν τοῦ λιοῦ του... Ἐτσι συλο-
νοθρέφονται κοντὰ σὲ γάτες καὶ σκυλιά
λογῆς... καὶ οἱ καμήλες στ' ἀγορασμένο ξενο-
δοχείο τοῦ Κυρίου... ἐπιβήτορα δυνάστη...
ἐνῶ κάτω καὶ πλάϊ ἀπ' τὰ λογῆς ἀνάκτορα
στὴν καρδιὰ τῆς Ἀθήνας ζοῦντε καὶ ζα-
νούντε ἀνθρώποι πολῖτες τῆς Ἑλλάδας τῶν
Περικλήδων σὲ τενεκεδοκάλυβα καὶ τρώ-
γλες!!

Τὶ εὐγενικὴ συμπεριφορὰ ἀρχοντικιδ
σὲ ζῶαι!!

·Ιμάμ· μπαιντι

(Ο πορευμάγειρας σ' εκδοτικές χειροτεκνίες και σ' άλλα συναφή παραδοσιαστικά πλαίσια (σχεδόν τώκους αριθμός) βρούχηριος επιβενούχος και περιουσιούχος των πεθερού του κ. Π. Χάρης. Έπιστρέψεις δύλους των έγκεφαλοις των κρητικοί πνεύματος της σοβιτολογίας σάν των κ. κ. Π. Καραβία, Τσιρόπουλο, Καραντιώνη, Θεοδωρακόπουλο κ.ά. νά μάς σερβίρει Ένα «τουφλόν». Παρονοίας σεή «Ν. Φαίλα» του τη δίκη των Νιάπελ - Σινιάδοκου «Ι μάμ - Μπαϊντι» παραγεμισμένη, μέ μαδίκη σαλισσύρα.. πού πνίγηκαν μέσα κι οι «Βρωμόμυγες» των Βαΐ. Τάρση! Ήταν φινικό, γά νά κορεστει ή περιέργεια τών σκλαβωμένων άδεσφών των «Έλενθέρου Κόδωμου» ν' αγοραστούν δύλα τά τενχη του και ν' ανέηδουν τά πλούτια κι οι παγίδες οι μάσες του... σάν κείνες πού έκανε σεήν Κυρια Ρουσία ήταν τὸν είχε (βράχος κι άλλους τίτους δες δημεταί), πρίν άπλι χόστα έπιστρημα προσκεκλημένη της. Άλλα οι Πετρογάρθες του έκαντούλη τους είναι κάντα.. «τρώω τὸ κότα... κ. λ. κ. τ. λ., Αφεσίμ!

·Ένας συγγραφέας μπροστά στο λαό

«Ο νέος δασέρας τῆς πεζογραφίας κ. Β. Βασιλικός, είκε σὲ συνέντευξή του υ' άθηναϊκη έφημερίδα άναμεσα σ' άλλα δι. «Όλοι σήμερα γράφουν. Άλλα τί σημαίνει μ' αντίδ; Μήτως λύσαμε τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς και τῆς κινητικάς...». Πώς δημός θὰ λύσουμε αντία τά προβλήματα κ.Β; Διν δὲ γράφουμ' έντατικά κι άληθινά, άφου δὲν ίχουμ' άλλα μέση άπλι τά διαφωτιστικά σὲά γέραια μας, γά τὸ λαό μας; Πώς θὰ τὸν κιλλιεργήσουμε λοιπόν διν τὸ γράφημά μας δὲν άπηχει ενεργετικά και δὲ συντελεῖ ιντιρωτικά στοὺς άνθρωπους; Τὰ έργα μας πρέπει νά ναι κινητικά και κατανοητά σὲ δύλους. Χρέος μας είναι νά έπιδιώκουμε τοὺς ίδιους διατριπτικούς σκοπούς. Η λογοτεχνία μας διαν είναι άληθινή και καθάρια και υπάρχουν προνούσεις γιὰ τὴ διάδοσή της, έχοντας τὴ γνή-

σια δική της δύναμη μπορεῖ νά προπαρασκευάσει τὶς μάδες γιὰ τὴν άπολυτερωσή τους. (Ο κ. Β. δημολογεῖ και τούτο μὲ θάρος κι είλικρινεια διτι είναι κηρυτλέξικος... άμετοχος, φορτισιός κι οὐδαγός». Πώς δὲ λογαριάζει διτι μπορεῖ νά υπάρχουν και παραπέρα, μέσα στὸ λαό, Συγγραφεῖς πού πέσαντι τὰ μαλλιά τους στοὺς λαϊκοὺς άγώνες; Μ' δὲ αντά, δι παρανθασμένος πρόσωπα άπλι τῶς είκαμψιες χαροφιλητής, τῶν σαλονιών, δείχνει διτι παραπατεῖ στὸ κενό, διτι δὲν έχει κίστη και καταβολή άπλι τὸν ίδιο τὸ λαό και τῶς άγώνες του, και τὴν κατάτεται άπλι μακρά, γιὰ έντυπωσίες, μ' έκοταση, δειλία και θάμπος γιὰ τὴν άντοχή, τὴν άρρενα και τὸ μεγαλείο του.

● Λογοτεχνία και πενια

Κάτι ευρεσοὶ και πολύυρθροβλημένη συγγραφεῖς τῆς Αθήνας. Έπηρεωμένοι άπλι περοινὰ γαλλικά σεμινάρια τού Σάρτρ κ.ά. θυμούνται κέρποτε και τὴν πενια.. και άντιγράφουν τὶς γαλλικές άποψεις: π.χ. «Τι ισχελεῖ νά γράψουμε άφοιν δὲν έχουμε λύσει τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς και τῆς κινητικάς μας;». Σά νά λένε πάς τὸ γράψημα στὸ καιρό ή κινητικά πενιας, εἰν' άνωφελο. Η άφηνονται σεήν διγόνο συνασθηματισμό τους. «Όμως γατὶ παραπατεῖν λημοτώντιας τὴν λοισφία και τὴν κασμοσωτήρια ιπίδραση τῆς τέχνης κάνω στοὺς άπελευθερωτικοὺς άγώνες τῶν λαών; Αν δὲν ίγραφαν πρώτα οι Γάλλοι κι οι Ρώσοι Συγγραφεῖς θ' άπολυτωρίταν οι λαοί τους άπλι τὸ φόρμα τῆς πενιας κι' άπλι τὰ δεσμά τῆς ζωῆς ευφανίας; Κι ίστερος αύτοί οι κίνδιοι μὲ τὸ θὰ συντελέσουν σάν καλλιτεχνικές άξεις στὴ γραφοτεχνη λύση αύτῶν τῶν μεγάλων και ζωτικῶν προβλημάτων; Οτιν και σὲ μοναρχικά μάλιστα καθεστώτα οι Συγγραφεῖς έκανανταίνονται ή ταλαντεύονται σ' ένα κλίμα άδράνειας και συμβίβασμῶν, ή ίλλοσονται σὲ μία σφαιρα έξωπραγματική μακριά ήπλι τὰ άνδιαφέροντα τῶν άνθρωπων; Πώς μπορεῖ νά γίνει άλιώς, κι άπλι πιούς θὰ περιμένει ο λαός διν δχι άπλι τοὺς άληθινούς Συγγραφεῖς του νά παρασταθούν οι διαφωτιστές τῆς κινητικής άληθειας;

★ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

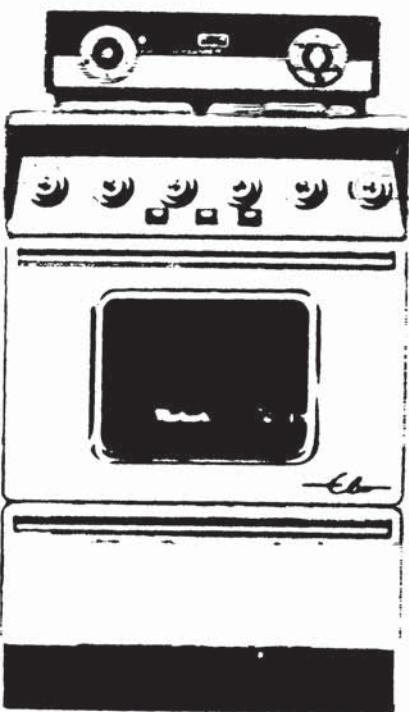
Πάνου Ν. Τζελέπη 'Αρχιτέκτονα : «Στὸν καιρὸν τῶν Σουλτάνων...» (χρο-		
νικὰ τῆς Πόλης)	'Αθήνα	'65
Λημήτρη Χ. Σέττα : «Αἰνίγματα» ('Απὸ τὴν Εὔβοια)	>	'65
Γιώργου Κατσίμπα : «Ὄταν δ ἀνθρωπος φαίνεται» (Ιστορικὸ)	>	'66
Στέφανου Τιλικίδη : 1) «Ζήσης Γραβιᾶς» (Τραγωδία) Θεσσαλονίκη	'57	
2) «Δημοτικὰ Μοτίβα»	>	'53
3) «Τραγούδια τῆς Σχλαβιᾶς καὶ τῆς Ἀντίστασης»	>	'56
Κύπρου Χρυσάνθη : 1) «Ωρα Πατρίδας» (Ποιήματα) Λευκωσία	'64	
2) «Ο Διθύραμβος τοῦ Κυριάκου Μάτση» (Ποίημα) »	'66	
3) «Ηνευματικὴ Κύπρος» τεύχη τοῦ '65 καὶ Γε-		
νάρης—Φλεβάρης '66	>	'66
Γιώργη Χαλατσᾶ : «Ἐφτὰ λοιπούδια σ' ἔνα Κάνιστρο» (Διηγήματα) 'Αθήνα '64		
Άλεξανδρου Μαμμόπουλου : «Ἡ ξινητεὺς καὶ τὸ Δημοτικὸ Τραγούδι» 'Αθήνα '66		
Γιάγκου Ηιερίδη : «Ο Καβάφης» (Συνομιλίες καὶ χαρακτηρισμοί) 'Αθήνα '66		
Η ποίηση τοῦ Φώτου Γιοφύλλη (Μελέτη—Δημοσιεύματα Γράμματα)		
Λιονύση Κουλεντιανοῦ : «Τὸ Γεφύρι» (Ποιήματα) 'Αθήνα '66		
Λημήτρη Σαλαμάγκα : «Περίπατοι στὰ Γιάννινα» (Ἐκδοση Ε.Η.Μ.) Γιάννινα '66		
Μιχάλη Σταφυλᾶ : 1) «Κατοχὴ» (Διηγήματα) 'Αθήνα '65		
2) «Τέχνη τῆς παραχυῆς ἡ παραχυὴ τῆς Τέχνης;» (Δοκίμιο) '64		
Σταύρου Θανόπουλου : «Σὲ χρόνο Ἐμβατήριου» (Ποιήματα) 'Αθήνα '66		
Γιάννη Καραβίδα : «Σπίθες στὸ Μάρμαρο» (Ποιήματα) 'Αθήνα '65		
Θανάση Μετσιμενίδη : «Μιὰ χούφια Σάρκα» (Μυθιστόρημα σὲ μορφὴ Σενάριου)	'Αθήνα '65	
Άνεστη Εὐαγγέλου : 1) «Τὸ Ξενοδοχεῖο καὶ τὸ Σπίτι» (Πεζογραφήματα)		
2) «Μέθοδος Ἀναπνοῆς» (Ποιήματα) Θεσσαλονίκη '66		
Λέσποινας Ἀσημακοπούλοι : 1) «Μιὰ τρίτη παρουσία» (Ποιήματα) 'Αθήνα '64		
2) «Καινούργια Σκαλοπάτια» , , '66		
Σπύρου Μουσελίμη : «Δημοτικὰ Τραγούδια τῆς Ἡπείρου» (Βραβεῖο		
«Ηπειρωτικῶν Χρονικῶν») Γιάννινα '66		
Κίμωνα Τζάλλα : «Τὸ κλείσιμο τοῦ κύκλου...» (Διηγήματα)	>	'66

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Ρουμελιώτικο 'Ημερολόγιο 1966 • Δ)ντής Λημήτρης Σταμέλος
- Λωδέκατη 'Ωρα», Τεῦχος 13, Δ)ντής Πάνος Παναγιωτούνης
- Χρονικὰ τῆς Νικαίας» Δ)ντής Δημήτρης Λιάτσος
- 'Ηπειρωτικὰ Φοιτητικὰ Νιάτα» Δ)ντής Γιώργος Μάκης
- Ηνευματικὴ Κύπρος» Δ)ντής Κύπρος Χρυσάνθης
- Νεοελληνικὸς Λόγος» Δ)ντής Μιχάλης Σταφυλᾶς
- 'Έλικώνας» Δ)νταλ Γ. Μπαρμπαγιάννης καὶ Λιον. Κουλεντιανὸς

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑΣ

Το ομάδο είναι ένα βασικότυρτο όλως άυτό το λέρον και οι φρεγάτες Αγγλικά ξεπλυματικού στρατού που μόνο διακρίνονται της πυραϊδής. Ισχερό το ομάδο γραπτοποιείται σε γιλιάδες ποσήματα. Η επενδυσίες πυρουάλιν και κορινθιανά, σε τοίχους και είδη υγρειών, σε σκευή και σε ήλεκτρικές συσκευές. Κανένα όλως όλως δεν ουνδιάζει τις ιδιότητες του ομάδο. Αντέξει σε όλες τις διαβούλεις, σε δερματοφύσεις μετρί 800 διάδυμα κελούν, σε αποτομές αλλογές δερματοφύσεις από 0° - 80°. Άκουα, δεν κρατεί κανένα μηρούδια, καθαρίζεται αυτούς, ταύτι έχει τελείως λειτούργηση, είναι από-άυτο υγρείν και το χρυμάτο του δεν αλλαγνούνται ποτέ.

Η ELCO - ΒΑΓΙΩΝΗΣ προσφέρεται την ποιητική ύλη για το ομάδο της όποια την μεγαλύτερο επόμενο τού κόσμου: την FERRO - ENAMELS. Η ουνδεον του αυτοπορείνεται στους αυτοπορείους διεθνείς κονονομαντούς. Άλλερολληποτέ έλεγχοι δεσμούνται την ποιητικό του σε κάθε στόβο της επεξεργασίας του Άυτο είναι το ομάδο της ELCO ROBOT - της μόνης αυτοματικής ελληνικής «εκίνης».

ELCO Robot

Η ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

